

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

● A treia profesie și prima profesiune de credință a lui Dan Spătaru ● Bătrînețea începe din... copilărie ● Un vals pentru un zăcămint de aur ● Distracțiile strategice ale generalilor Kusaba et Co ● Știți să mincați? ● Arta de a discuta

3
ANUL XXVII
(1348)
15 IANUARIE 1971

Literatura științifică mondială sporește cu o rapiditate uimitoare. În 1964 au apărut 24 de milioane de articole și lucrări științifice, în 1970 circa 60 de milioane, iar pentru 1985 se prevăd 420 de milioane. S-ar părea deci că ne aflăm în fața unei probleme insolubile, dacă ne gândim că în fiecare minut ies din tipografiile de pe glob 2 000 de pagini

tipărite, totalizând anual circa 6 milioane de publicații științifice. Cum poate fi totuși folosită cit mai bine și mai complet abundența de informații de care dispune omenirea? Numai cu metode noi de însușire și prelucrare, răspund specialiștii.

Documentar

TREBUIE SĂ ÎNVĂȚĂM (DIN NOU) SĂ CITIM?

Analizele făcute au demonstrat că multe lucrări conțin puține date noi sau chiar deloc și că au o foarte mare redundanță (se spune că există redundanță atunci când informația poate fi scurtată fără să se piardă nimic din ea). Evident, publicațiile științifice nu au numai rolul de a transmite date noi. Repetarea datelor cunoscute poate exercita și ea funcții importante ca fundamentarea unui punct de vedere, lămurirea unei materii care trebuie în-

C revistă de modă poate fi răsfoită din mers...

sușită ș.a. Acest lucru este valabil îndeosebi în cazul literaturii de popularizare a științei. Totuși, se poate demonstra fără echivoc că o scădere a redundanței n-ar împiedica cituși de puțin progresul științific. Din contra, în afară de avantajul material și economia de timp, ea ar permite cercetătorului să se concentreze asupra achizițiilor științifice esențiale. Scăderea redundanței implică însă un sistem de informații modern în edituri și raționalizarea producției de publicații științifice. Numai în felul acesta ar fi evitate titlurile duble și suprapunerile.

Reducerea pierderilor de informații

Pe baza unor studii proprii, cercetătorul sovietic Trapeznikov a arătat că omul de știință modern își risipește circa 90 la sută din timp pentru adunarea informațiilor necesare unei lucrări și folosește abia 3-4 la sută pentru activitatea creatoare. În Statele Unite se apreciază că 95 la sută din literatura de specialitate nu este cunoscută anumitor cercuri de specialiști. Soluționarea acestor probleme reclamă elaborarea unor sisteme de informații moderne, inclusiv o metodă de „înmagazinare” a cunoștințelor. O dată cu dezvoltarea muncii de cercetare făcută „industrial”, adică de colective mari de oameni de știință care vor descoperi și rezolva în mod dirijat probleme noi, printr-o activitate organizată științific, se va trece treptat la utilizarea calculatoarelor electronice pentru adunarea, sortarea și recurgerea la informațiile necesare unei lucrări. Timpul necesar pentru culegerea de informații, adică pentru documentare, ca și trecerea cu vederea a unor informații vor fi astfel considerabil diminuate.

Cartea va continua să rămână un important conținător și transmisor de informații științifice, dar i se vor adăuga mijloace noi și accesibile fiecărui cercetător în parte: microfيلمe, benzi magnetice etc.

Stăpânirea afluxului de informații reclamă, în același timp, metode noi de transmitere. În această privință trebuie să ținem seama de următoarele fapte. Omul își culege informațiile îndeosebi prin intermediul ochilor și urechilor.

Șe știe că 80 la sută din oameni sînt tipuri optice, adică își obțin informațiile pe cale vizuală, și numai 20 la sută sînt tipuri acustice. S-a dovedit că dintr-un film de 20 de minute sînt reținute tot atîtea informații cit dintr-o conferință de două ore. Metodele vizuale pot deci spori capacitatea de asimilare cu 35 la sută și capacitatea de memorare cu 55 la sută. Pe baza acestor constatări, utilizarea mașinilor de învățat va fi extinsă în școli și universități pentru activitatea de rutină (exerciții de pildă). În fine vor fi folosite și posibilitățile mari oferite de televiziune pentru transmiterea vizuală a informațiilor.

Raționalizarea activității intelectuale

Amploarea pe care o capătă munca colectivă în domeniul cercetării științifice mărește importanța gândirii colective. Apariția unor logici noi ca, deontica (logica normei), logica întrebărilor, euristica (descoperirea unor cunoștințe noi), logica discuției, va contribui în mod hotărîtor la formarea gândirii colective după principii logice și va asigura utilizarea optimă a capacității creatoare a tuturor participanților la o discuție. Gîndirea colectivă este supusă unor legi generale și particulare, cărora li se poate da și o formă matematică. Studiarea și utilizarea conștientă a acestor legi va permite să se aprecieze exact eficacitatea discuțiilor și consfătuirilor și, pe baza valorilor obținute, să se optimizeze mărimea și structura colectivelor, ca și durata procesului colectiv de gîndire. În felul acesta va crește productivitatea muncii intelectuale, ceea ce va asigura fructificarea unui număr crescînd de informații.

Raționalizarea gîndirii colective nu scutește, evident, pe fiecare om de știință să gîndească „pe cont propriu”. Din contra, el trebuie să poată face față unor cerințe tot mai mari. Dar și pentru el, ca individ, există modalități de raționalizare a activității intelectuale. Una din cele mai importante este întărirea memoriei, de pildă cu așa-numita metodă a înlăntuirii: de un sistem de cuvinte construit pe baza unui principiu logic se „prind”, prin asociație, noțiunile care trebuie reținute. Metode similare au fost elaborate pentru creșterea capacității de concentrare și de asociere.

Extrem de importantă este însă metoda citirii rapide sau raționale, cu care oricine își poate mări viteza de citire și în același timp capacitatea de înregistrare cu 200-300 la sută. Cu ajutorul acestei metode, cei care fac o muncă intelectuală se pot informa mai rapid, mai temeinic și mai multilateral. Într-un cuvînt, învață să stăpînească mai bine afluxul de informații. Și dat fiind că achiziționăm circa 85 la sută din cunoștințe prin citit, nimeni dintre noi nu poate subestima importanța acestei metode.

Citim prea încet

Mari personalități ca Napoleon, Balzac, Pușkin, Cernișevski, Lenin, Theodore Roosevelt, citeau curent mii de cuvinte pe minut fără să fi cunoscut vre-o metodă specială. Bonci-Bruevici povestește, de pildă, cum își făcea Lenin lectura: „Vladimir Ilici citea într-un mod cu totul neobișnuit: privindu-l citind aveai impresia că nu citește un rînd după altul, ci privește o pagină după alta și înțelege exact și temeinic cele citite. După un timp cita pe dinafară fraze și paragrafe, de parcă studiasse îndelung și în special cele citite. Asta îi și dădea posibilitatea de a citi un număr atît de mare de cărți și articole”.

Primele încercări de raționalizare a

cititului au fost făcute în 1879 de francezul Javal, care a studiat mișcările ochilor la citit. Dar abia prin 1935 s-a trecut la cercetări sistematice, bazate pe particularitățile fonetice ale limbii engleze, la elaborarea unei metode de lucru. În momentul de față metoda a fost adaptată multor alte limbi.

Cititul este un proces care se desfășoară după anumite legi, iar citirea rapidă, sau rațională, sau eficace (denumirea variază după diversele școli) constă în utilizarea conștientă a acestor legi. Ea este o tehnică științific fundamentată, cu ajutorul căreia pot fi însușite și prelucrate cit mai eficient (în minimum de timp și cu o cheltuială neglijabilă) maximum de informații cuprinse în materialul citit.

Cititul este sinteza unei activități fizice și a unei activități psihice, o sinteză care asigură coordonarea dintre mușchii oculari și anumite funcții cerebrale. Pe calea nervului vizual, imaginile literelor, respectiv ale cuvintelor, ajung la creier. Înregistrarea și mai cu seamă selecția imaginilor de către creier sînt condiționate nu numai din punct de vedere biologic, ci și din punct de vedere social. Într-adevăr, între ceea ce socotesc „esențial” și „neesențial” diversele categorii de oameni pot exista diferențe foarte mari.

O altă funcție îndeplinită de creier la citit este atribuirea unui sens imaginii transmise de ochi. De aci rezultă că gradul de înțelegere este condiționat atît biologic cit și social, întrucît atribuirea unui sens simbolurilor grafice

„Un text serios reclamă concentrare”

depinde întru totul de nivelul intelectual al cititorului. Din aceste observații se desprind două concluzii importante pentru citirea rapidă: în primul rînd necesitatea unei funcții adecvate a ochilor — instrumentele fizice de transmitere a simbolurilor grafice — și în al doilea rînd raportul direct dintre nivelul intelectual și capacitatea de citire. Însemnează deci că citirea rapidă poate fi considerată o componentă a procesului general de învățare și culturalizare.

Un cititor mediu poate percepe 24 de litere (circa 4 cuvinte) dintr-un text proiectat o sutime de secundă pe un ecran. Dacă percepția ar fi identică cu înțelegerea sau cu cititul, acest cititor mediu ar putea citi 24 000 de cuvinte pe minut. Dar avînd în vedere că cuvintelor percepute trebuie să li se atribue și un sens, că ele trebuie să poată fi înțelese în raport cu celelalte cuvinte, viteza medie cu care citim este incomparabil mai mică, și anume de 230-250 cuvinte pe minut. Ea poate fi sporită

pînă la circa 600 de cuvinte pe minut, fără ca cititul să devină superficial sau obositor.

Citirea rapidă poate fi învățată la orice vîrstă, din tinerețe pînă după 60 de ani, și de oricine, indiferent de vîrsta de la care pornește. Unii oameni — cadre didactice, ziariști — ajung cîteoară destul de repede prin însușirea meseriei lor. Dar chiar și ei își mai pot mări viteza. Specialistul sovietic S. S. Volk, care citește cel puțin 100 pagini de carte pe oră, afirmă că însușirea rapidă a ideilor este numai o chestiune de antrenament și relatează următoarea experiență făcută pe el însuși: pe o bandă de magnetofon a înregistrat un vorbitor cu dublul vitezei normale. Apoi a ascultat banda: prima oară n-a înțeles practic nimic, a doua oară a început să prindă cîte ceva, iar a treia oară a priceput aproape totul. După părerea lui, lucrurile stau exact la fel cu citirea rapidă: e nevoie să exersezi, să exersezi și iar să exersezi.

Cine trebuie să se grăbească

Să nu cădem însă în greșeala de a socoti citirea rapidă drept un panaceu universal. După experiența cîștigată pînă acum ea este indicată în primul rînd pentru a ajuta specialiștii formați să se informeze cit mai complet în domeniul lor. Dar nu este adecvată pentru învățarea unei materii. În ce privește beletristica, părerile sînt împărțite. În general se admite că cititorul adult trebuie să hotărască singur ce și cît de repede va citi. Cu totul alta este situația la copii. Aceștia urmăresc cu încordare soarta eroilor din cărți. Dacă ar adopta metoda citirii rapide, ar termina cartea înainte de a apuca să o „trăiască”. Intervine deci riscul unei așa-numite „surzenii emoționale”. Pe de altă parte copiii sînt de felul lor repeziți. Din acest motiv unii specialiști în materie socotesc citirea rapidă de-a dreptul periculoasă pentru copii. Abia elevii de liceu, începînd de la 16 ani, pot încerca să o folosească, avînd în vedere că de la această vîrstă sînt în general capabili să facă o diferențiere, adică să-și adapteze ritmul cititului la material. Acest punct de vedere este susținut cu tărie de prof. Volk, care, în urma unui articol privitor la citirea eficace (cum o numește el), a primit numeroase scrisori de la copii în vîrstă de 12-14 ani, fapt care l-a pus pe gânduri. De altfel, nici adulții nu citesc exclusiv pentru a se informa, ei o fac și din plăcere estetică. De ce să-și scurteze această plăcere cînd e vorba de o carte bună?

(Continuare în numărul viitor)

documentar.
documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar

DISTRACȚIILE STRATEGICE ALE GENERALILOR KUSABA ET &

Armele „invulnerabile” din timpul celui de al doilea război mondial

La 18 aprilie 1942, orașul Tokio a fost atacat de un număr de avioane bimotoare care veniseră dinspre ocean și lansaseră asupra capitalei japoneze bombe incendiare.

Atacul a fost atât de fulgerător, încât artileria antiaeriană japoneză nici n-a izbutit să intervină. După îndeplinirea misiunii, bombardierele au pornit întacte spre est. Comandamentul suprem nipon a fost cuprins de derută; nu putea înțelege de fel cum izbutiseră bombardierele americane „B-26” să ajungă pînă în Japonia, cînd toate aerodromurile de unde ele și-ar fi putut lua zborul erau ocupate de trupe japoneze.

Cînd vestea misterioasei bombardări a Tokio-ului a făcut ocolul lumii, ziaristii americani l-au întrebat pe președintele Roosevelt: „De unde au decolat „B-26”? Președintele a răspuns ironic: „Din Changry-La” (o țară fantastică, din basme).

Curînd, însă, japonezii s-au edificat. Bombardierele americane își luaseră zborul de pe portavioane.

Atacul aerian asupra Tokio-ului a fost însă mai mult o demonstrație politică decît o operație militară. Întrucît distanțele mari și dificultățile de decolare de pe un portavion, de care se folosiseră avioanele, neadaptate pentru aceste împrejurări, nu le îngăduiseră să transporte o cantitate mare de bombe. Dar Japonia era atunci la apogeul puterii ei militare și politice, și bombardarea capitalei imperiului a fost primită de oficialități ca o palmă usturătoare. Orgoliul rănit cerea răspundere. „La bombe trebuie să se răspundă cu bombe”, clamau strategii niponi.

Explozii misterioase

La începutul lui septembrie 1942, pe întinse zone acoperite cu păduri din statele de pe coasta vestică a S.U.A.

au izbucnit puternice incendii. Acestea au distrus așezări întregi și au făcut câteva victime. După trei-patru săptămîni, în statele Washington, Oregon și California au fost consemnate alte focare de incendiu și explozii misterioase. Dar lucrul cel mai inexplicabil era că bombele explodau de cele mai multe ori în locuri fără nici o importanță: pe platouri deșerte, în peșteri etc. În cele din urmă au fost depistate schije de bombe incendiare de proveniență japoneză. Acum era rîndul statelor majore americane să-și bată capul cu dezlegarea enigmei: cum ajunseseră bombele japoneze în Statele Unite?

Să ne întoarcem însă la perioada imediat următoare bombardării Tokio-ului. Strategii niponi hotărîseră deci să dea o ripostă nimicitoare. Dar posibilitățile tehnice ale Japoniei nu erau pe măsura orgolioaselor planuri ale cercurilor ei conducătoare: aviația cu baze de coastă nu putea străbate întinderile Pacificului, iar portavioanele, în caz că ar fi atins țărmurile Americii de Nord, ar fi fost imediat distruse. Ele și-au amintit de submarinele purtătoare de avioane. Această noutate tehnică apăruse în flota japoneză în ajunul celui de al doilea război mondial. Submarinele puteau lua la bord, într-un hangar de la prora, un hidroplan de tip „Aiagumos” cu un singur motor. Micul aparat, destul de șubred, era catapultat și putea zbura timp de trei ore cu o viteză de 165 km/oră. Inițial, „Aiagumos” fusese destinat numai o-

perațiunilor de recunoaștere. Dar după evenimentele mai sus amintite i s-a găsit o nouă utilizare.

La 15 august 1942, deci, de la baza navală Yokosuka a pornit spre țărmurile Americii un submarin I-25, care avea la bord un avion reprofilat ca bombardier ușor. Ținta atacului? Masive împădurite nelocuite din Statele Unite. Într-o noapte calmă de septembrie, cu puțin timp înainte de a se lumina de ziuă, I-25 s-a ivit astfel lângă țărmul statului Oregon și și-a lansat în văzduh avionul. După o oră, pilotul Fudzita s-a convins că își atinsese ținta. Sub aripa avionului lui se afla pămîntul temutului dușman, care se lăuda cu invulnerabilitatea teritoriului său. A apăsat pe un buton și bombele cu fosfor au început să alunece în jos. După cîteva minute, deasupra pădurii se înălțau două coloane de fum alb, iar după o oră „Aiagumos” a amerizat în bune condițiuni și a fost luat la bordul submarinului.

În aceeași zi, după apusul soarelui, atacul a fost repetat. De astă dată, însă, el n-a mai decurs la fel de bine, întrucît la înapoiere pilotul s-a rătăcit. Oricît ar părea de paradoxal, a fost salvat de o deficiență tehnică a submarinului; acesta lăsa în urma lui o diră de ulei. Mulțumită acestei diră l-a găsit Fudzita.

Comandamentul japonez își dădea evident seama că „mini”-bombardierele nu puteau pricinui inamicului pierderi prea mari, încît a hotărît să apeleze la alte mijloace, mai eficiente, de bombardare a S.U.A. Și a ajuns la concluzia că acest lucru ar putea fi făcut cu ajutorul unor aerostate de mare înălțime. În consecință, subunitatea condusă de generalul-locotenent Kusaba a început să desfășoare o activitate febrilă; circa 10.000 de aerostate, utilizate cu mecanisme de ceasornic pentru lansarea de bombe, au pornit spre est. A-

way și într-o serie de ciocniri care i-au urmat, primejdia aerostatelor a încetat definitiv pentru statele de pe coasta vestică a S.U.A.

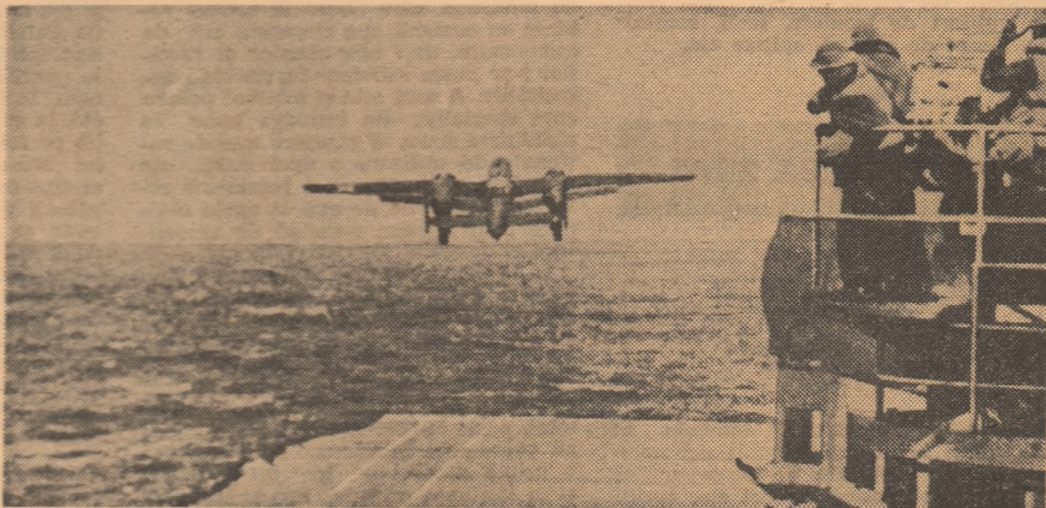
Operația „Lupul de mare”

În schimb s-a ivit o altă problemă. La începutul lui 1945, cînd războiul se apropia de sfîrșit, serviciul de spionaj american a anunțat că submarine germane, dotate cu rachete, se pregăteau să atace marile orașe din statele răsăritene ale S.U.A. Era însă o știră falsă, întrucît în realitate naștii aveau de gînd să dea o nouă lovitură căilor de comunicații ale aliaților. Zvonurile despre această operație (cunoscută sub numele de cod „Lupul de mare”), unteori de-a dreptul fantastice, au stîrnit panică în statele majore ale armatei americane. Mai ales că zierele continuau să publice amănunte înfricoșătoare despre recentele bombardamente efectuate asupra Londrei de proiectilele-rachete „V”.

La 8 ianuarie 1945, amiralul Ingram, care comanda flota a 4-a a S.U.A., a declarat la o conferință de presă că exista o primejdie reală de bombardare cu rachete a marilor porturi de pe țărmul estic. Declarația a stîrnit senzație. Necesitatea unor adăposturi anti-aeriene pentru New York și Washington părea atât de apropiată, încît comandamentul flotei americane a luat urgent măsuri hotărîte. Forțe puternice: 4 portavioane și 44 de contratorpiloare, precum și aviația antisubmarină au primit misiunea de a captura submarinele inamice dotate cu rachete.

Părea că propaganda nazistă repurtase o mare victorie psihologică. Dar ea a fost scump plătită de... submarinele germane.

La sfîrșitul lui martie 1945, navele

Bombardierele decolau de pe portavioane

proximativ 900 din ele și-au atins ținta. Comandamentul nipon aștepta acum nerăbdător vești despre pagubele și panica produse de noua și „invulnerabilă” lui armă. Dar a avut o cruntă dezamăgire. Cu timpul americanii se lămuriseră de unde și cum cădeau bombele pe teritoriul lor. Și luaseră singura contremăsura posibilă atunci: toate informațiile despre rezultatele atacurilor efectuate de aerostatele japoneze erau ținute în mare secret. Împrejurare care l-a derutat complet pe generalul Kusaba și pe subalternii lui. Căci în felul acesta nu-și puteau nici „regla tirul” pe teritoriul S.U.A., nici demonstra comandamentului utilitatea grandiosului lor plan. Încît lansarea aerostatelor a fost sistată.

Pe scurt, acestea au fost slabele rezultate ale atacării Americii pe calea aerului. Iar după înfrîngerea flotei japoneze în bătălia de lângă insula Mid-

care primiseră misiunea de a executa operația „Lupul de mare” au pornit spre țărmurile S.U.A. Dar la 15 aprilie, una din ele a și fost reperată de contratorpiloare americane și atacată. Marinarii americani știau bine cu ce dușman primejdios aveau de-a face, încît se pregătiseră serios în vederea loviturii pe care urmau s-o dea. Exploziile submarine care s-au produs în cursul atacării vasului german cu bombe de mare adîncime au fost, după relatările lor, atât de puternice încît chiar și un portavion aflat la 12 mile depărtare a fost zguduît din pricina lor.

Și totuși, submarinul atacat a rezistat (a fost scufundat ceva mai tîrziu). Urmărirea altor două submersibile și distrugerea lor ar fi fost însoțite, de asemenea după mărturia echipajelor americane, de explozii extrem de puternice. Ceea ce a întărit părerea a-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

mericanilor că inamicul era înarmat cu o redutabilă armă nouă de atacare a țărmului. Abia după scufundarea celui de al patrulea submarin a putut fi elucidat misterul. Cei 33 de membri ai echipajului, între care și căpitanul vasului, care au fost capturați, au făcut depoziii edificatoare.

În felul acesta a aflat comandamentul american adevărul țel al operației „Lupul de mare”, după care multe personalități de la Washington au răsuflat ușurate: alarma fusese falsă.

M. Cekurov

Citeva precizări

Neobișnutele episoade ale bombardării teritoriului american descrise de M. Cekurov se numără printre cele mai captivante pagini din istoria celui de-al doilea război mondial. Dar să încercăm acum să apreciem rezultatele atacurilor aerostatelor japoneze. Nu încapă îndoială, planul generalului Kusaba a eșuat. Nici zece la sută din aparatele lansate nu și-au atins ținta, iar bombele au căzut în genere în zone pustii.

Și totuși, această experiență neizbutită nu atestă de fel că posibilitățile de luptă ale aerostatelor care plutesc liber sînt nule. Construcția lor și modul de folosire puteau fi perfecționate chiar și în perioada aceea. Încît, planul generalului Kusaba nu a fost o aventură fără perspectivă.

Și acum cîteva cuvinte despre „mini”-bombardiere. Utilizarea lor n-a fost o operație prea strălucită a amiralilor japonezi. Evident, cele două bombe de 75 kg pe care le putea lua la bord un asemenea avion nu făceau din el un mijloc periculos de atac, iar lipsa de arme de apărare, caracterul primitiv al aparatului de navigație și viteza mică transformau pilotul într-un fel de sinucigaș (kamikadze).

Dar ideea atacării Americii pe calea aerului îi ispita atât de mult pe militarii japonezi încît în acest scop au fost construite trei submarine speciale (I-400, I-401, I-402) cu un deplasament de 3.500 tone fiecare. Aceste submarine puteau transporta în hangarele lor cîte trei avioane (bombardiere sau torpiloare). Prin intermediul acestora se proiecta scoaterea din funcțiune a Canalului Panama. Între timp, însă, războiul s-a terminat și puternica armă a ajuns în mâinile aliaților.

Un interes mult mai mare pentru istoricii militari îl prezintă, însă, planul german de bombardare cu rachete a S.U.A., deși nici el n-a fost realizat. El prevedea remorcarea de către submarine a unui container prevăzut cu o rachetă și cu un întreg complex de aparate pentru lansarea ei.

Lucrările de construire a acestor instalații au început în toilul războiului. În 1944, diverse elemente componente au fost încercate în Marea Baltică. Dar în cursul lucrărilor s-a constatat că industria germană nu putea fabrica în masă complexe-rachete. În plus, particularitățile tehnice ale rachetei „V-2” nu erau puse de acord cu particularitățile tactice și tehnice ale submarinelor.

Mai multe perspective în vremea aceea ar fi avut lansarea de pe submarine a proiectilelor-rachete „V-1”. Dar imensele pierderi suferite pe frontul sovieto-german au distras cea mai mare parte a potențialului industrial al Germaniei hitleriste de la fabricarea de rachete și vase de război.

Încît nici vorbă n-a putut fi de atacarea cu rachete a Americii. Panica care a cuprins statele majore navale americane s-a datorat numai informațiilor eronate furnizate de serviciu de spionaj.

V. Iarosevici

INTERVIU

A treia profesie și prima profesiune de credință a lui Dan Spătaru

— Nu prea ai relații cu presa, Dan Spătaru. Nu-mi amintesc să fi citit un interviu, un articol de-al dumitale, o declarație măcar. Mă înșel?

— Nu, așa este. Nu caut cu tot dinadinsul aceste relații, fiindcă nu mă dau în vînt după publicitate. Nu-mi prea place să vorbesc despre mine.

— Dar mulți admiratori așteaptă asta. Ești o figură populară. Așa încît mă bucur că faci această primă discuție publică în revista noastră.

— Și eu mă bucur, fiindcă apreciez „Veac Nou”. De aceea am și acceptat cu plăcere invitația dumneavoastră.

— Intîlnirea noastră a fost prilejuită de premiera filmului „Cîntecele mării”. Ce vrei să ne spui despre rolul Mihai, cu care deutezi în cinematografie, despre film în genere?

— Debut în sensul cel mai strict n-ari fi, deoarece primul rol l-am avut în „Cerulea începe la etajul III”. Dar acolo n-am făcut altceva decît să fiu eu. Am apărut în calitate de cîntăreț, mi-am executat bucata și atît. „Cîntecele mării” înseamnă altceva și, de fapt, adevăratul debut. Nu vreau să-l privesc pe Mihai și întregul film cu ochi critici (s-o găsi cine să o facă, n-am nici o grijă!). Mihai mi-e drag fiindcă m-a ajutat să înving neîncrederea mea și mai ales neîncrederea altora, mi-a dat posibilitatea să joc în sensul adevărat, adică să spun un text. Poate să pară o declarație ciudată pentru un cîntăreț, dar eu iubesc cuvîntul, am înțelegerea

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

cuvîntului, îi dau prioritate; îmi place să-l rostesc, să-l nuanțez. Această primă experiență îmi este dragă și prețioasă, m-a ajutat în toate privințele, m-a familiarizat cu tehnica cinematografică. După opt-nouă luni de muncă, aștept să numărăm bobocii acum... iarna.

— Anul trecut, cînd au început filmările, i-am luat un interviu Nataliei Fateeva. Era încîntată de partenerul Dan Spătaru. Dar Dan Spătaru de partenera Natalia Fateeva?

— N-o fac pentru simetria părerilor, nici de complezență: îi sînt foarte sincer recunoscător pentru colaborarea noastră admirabilă, pentru tot ajutorul pe care mi l-a dat. Este o actriță cu șaptesprezece filme la activ, cu un stațiu teatral și cu titlul de artistă emerită. Experiența ei mi-a fost de mare folos. În plus este și o femeie încîntătoare.

— La ce distanță în timp a avut loc debutul cinematografic față de cel muzical?

— La șase ani. Am intrat în „groapa cu lei” în 1964.

— Debutul de actor îl datorezi lui Francisc Munteanu.

— Lui și numai lui.

— Dar pe cel muzical?

— Cameliei Dăscălescu și tatălui meu, care e învățător, cîntă bine la vioară și iubește muzica.

— Sinteți în genere o familie muzicală. Doina Spătaru face și ea o carieră frumoasă.

— Mă bucur cu atît mai mult cu cît răzbește prin propriile-i merite. Faptul că mi-e verișoară n-a avut nici o contribuție.

— Ce cîntece din bogatu-ți repertoriu îți plac mai mult?

— Toate, fiindcă nu cînt decît ce mi place. Ce rost ar avea să mă apuc de un cîntec care nu-mi place?

— Ai un repertoriu aproape exclusiv românesc.

— Da, sprijin cu plăcere creația românească, îi apreciez pe compozitorii noștri. Din alte repertorii preiau greu, deoarece, cum am mai spus, pun mult preț pe cuvînt, iar în traducere se întîmplă să fie trădată fie ideea, fie poezia. De aceea, cu toată stima pe care o am pentru „originale”, prefer să las tomjonismele, adrianoceletanismele, jacquesbrelismele pe seama altora.

Apropo de activitatea mea de cîntăreț, am avut mulțumirea ca, deși am lipsit opt luni, să închei anul 1970 cu două premii: premiul discului și cel de popularitate.

— Spune-mi, nu-ți pieri entuziasmul cînd ajungi să interpretezi un cîntec a 300 oară?

— E greu, e greu. Nu poți avea sentimente în fiecare seară. Îmi amintesc că acum vreo trei ani, într-un turneu, a trebuit să cînt „Îți mulțumesc, măicuța mea” în trei spectacole pe zi. Nu mai puteam să-i mulțumesc de fiecare dată la fel.

— Ce iubești mai mult din profesia dumitale?

— Repetițiile.

— Și ce nu?

— Nu-mi place să cînt puțin.

— Ești sensibil la atențiile admiratorilor? Care sînt relațiile cu ei?

— Sînt sensibil, sigur că da. Îi consider pe toți prietenii mei, le mulțumesc pentru simpatia pe care mi-o arată și, pe această cale, cer scuze celor cărora nu le-am răspuns la scrisori. Dar e greu să răspunzi cînd primești cincizeci de scrisori pe zi.

— Ești un personaj controversat. Unii te laudă, alții cu totul dimpotrivă. Cum te simți la „mijloc”?

— Nu mă supără să fiu criticat. Atîta timp cît ești fie laudat, fie criticat, înseamnă cu nu ești indiferent.

— Cu „Cîntecele mării” ai ajuns la a treia profesie.

— A treia și ultima. Pe prima aproape că n-am exercitat-o: un accident m-a scos din sport. Dar am păstrat nostalgia fotbalului (am absolvit I.E.F.S.-ul, specialitatea fotbal). De aceea am fost foarte mîndru cînd, recent, participînd la un antrenament cu cei mai buni fotbaliști ai anului — Dinu, Dumitrache și alții — m-au laudat.

— Acum, cînd cunoști și gustul cinematografului, ce-ți place mai mult: muzica sau filmul?

— Filmul. La film se muncește, nu glumă. Aștept, însă, un film nemuzical, un film-film.

— Și ai ceva în perspectivă?

— Da. Cînd o să intre în producție „Încotro?” al lui Francisc Munteanu, sper să mi se dea rolul principal. Pînă atunci fac un serial de televiziune scris de Pănuș Neagu și Petre Bărbulescu.

— Îți dorești succes și în cea de a treia profesie.

Julia Scutaru

PRIM PLAN

Încă nu sînt vrăjitoare, abia învăț...

Cînd vorbim despre actori foarte tineri, care încă n-au părăsit băncile școlii, ne ferim de obicei să utilizăm tonuri exaltate, amintindu-ne de înțeleptele cuvinte din piesa „Cenușăreasa” de Evgheni Șvart: „Încă nu sînt vrăjitor, abia învăț...”

Să nu facem excepție nici de astădată. Natalia Arinbasarova încă mai învață. Frecvențează anume clasa renumitului cuplu de soți și pedagogi Tamara Makarova și Serghei Gherasimov. Cu toate acestea, numele ei a început să circule încă acum patru ani, într-un context ușor senzational: o kazahă, absolventă a școlii de coregrafie, debuta în film. Apoi senzația a crescut: cu rolul de debut din „Primul învățător”, Natalia Arinbasarova a cucerit premiul de interpretare la Festivalul de la Veneția. După care s-a apucat serios să învețe să joace. Așa se întîmplă în cinematografie. Nu prea des, dar se întîmplă.

Azi Natalia Arinbasarova are la activul ei (în afară de multe colocvii și examene de la Institutul de cinematografie) trei roluri principale — un fel de triptic cinematografic original: Altinai din „Primul învățător”, Djamilia din filmul cu același titlu și Manșuk din „Cîntec despre Manșuk”.

Ce au comun aceste trei roluri? În toate trei, actrița a interpretat femeii foarte tinere, reținute cum sînt orientalele, ascunse, pudice, dar care deodată, surprinzător și de necrezut, își deschid parca făptura în fața întregii lumi. Mai mult, fiecare din cele trei eroine avea un destin omenesc cu valoare generalizatoare, etern omenescă.

În cele mai grole, mai cumplite clipe din viața ei, primul învățător spunea despre Altinai: „Priviți-o și țineți minte vorbele mele. E prima femeie eliberată din Orient. Azi nu-i decît una singură, dar vor fi multe”. Iată ce avea de spus esențial destinul lui Altinai.

Filmul „Djamilia” s-a născut și el din frumoasa proză a scriitorului kirghiz Cinghiz Aitmatov. Natalia Arinbasarova și-a creat de data aceasta personajul din culori mai moi, mai luminoase. Djamilia este o fată din zilele noastre. Ea n-a avut de suferit ceea ce suferise Altinai. Își lasă însă bărbatul, părăsește o casă înstărită, fiindcă pentru dînsa această înstărire și pleacă cu un om modest și simplu, dar iubit.

Iar Manșuk era o fată kazahă care a plecat voluntar pe front, a devenit mitralior și a căzut eroic în lupta cu ocupanții nazisti. Eroina a existat de-adevăratelea. Sergentul Manșuk Mametova a fost distinsă post-mortem cu titlul de Erou al Uniunii Sovietice. Cineaștii kazahi au închinat filmul amintirii luminoase a acestei brave fete-soldat.

Pentru rolul Manșuk, Natalia Arinbasarova a primit vara trecută premiul de interpretare la Festivalul unional de la Minsk. Două premii din trei roluri este un început mai mult decît promițător pentru o actriță care ar putea spune ca în piesa lui Șvart: încă nu sînt vrăjitoare, abia învăț...

Artă zămislită în chinuri
Desen: O. Markovici

GALERIA MARILOR OLANDEZI

De la Rembrandt la Mata Hari

Marele Rembrandt e din nou la Amsterdam, în atelierul lui, în fața unei pinze încă neatînsă de pensel. Are o expresie foarte concentrată, ochii par să vadă un lucru pe care nimeni nu-l va vedea vreodată: poate fața frumoasă a Saskiei, poate paza de noapte care-și face rondul pe străzile strîmte ale capitalei olandeze. Atelierul n-are destulă lumină, mobila e sărăcăcioasă, pe la colțuri răzbate igrasia; se vede că viața marelui pictor nu-i ușoară. Dar el nu observă nimic, e tot numai inspirație și concentrare creatoare.

Rembrandt s-a întors la Amsterdam, în sălile muzeului figurilor de ceară deschis în capitala olandeză spre sfîrșitul anului trecut cu sprijinul personalului galeriei londoneze, de faimă mondială, a doamnei Tussaud, întemeiată în secolul XIX. Dar expoziția amsterdameză nu este o copie a celei din Londra, ci un lăcaș artistic original, de sine stătător. Motiv pentru care deschiderea noului muzeu a fost apreciată de opinia publică olandeză ca un eveniment în viața culturală a țării.

Pictorii olandezi și englezi, decoratorii, modelierii, sculptorii — toți cei care au lucrat la amenajarea muzeului și-au propus să recompună un fel de istorie a Olandei în figuri de ceară. De aceea într-un colț zîmbește cu zîmbetu-i subtil și ironic Erasm din Rotterdam, autorul nemuritorului „Elogiu al nebuniei”; în altă parte poate fi văzut, gînditor și visător, scriitorul Multatuli; Vincent Van Gogh s-a oprit în mijlocul unui drum de țară, un alt pictor e plecat deasupra șevaletului — e Hieronymus Bosch, care a trăit în secolul XV; Mata Hari, falmoasa aventurieră olandeză despre care nici azi nu se știe exact adevărul, ride provocator, așa cum numai ea știa s-o facă...

Arta sculpturii în ceară, care are rădăcini foarte vechi, trăiește astăzi un adevărat revirmant. În ultimii ani s-au deschis muzee de figuri de ceară în mai multe orașe mari din lume. Cel din Amsterdam este mezinul, dar și unul dintre cele mai interesante.

I. Kornilov

REFLECTOR

● Edward Quine, care a petrecut zece ani în preajma lui Pablo Picasso și a sărbătorit deceniul lor de amicitie printr-un original montaj de fotografii din perioada respectivă, lucrează acum la un film documentar închinat pictorului.

● Temuta armă din timpul celui de-al doilea război mondial, V 1 a devenit subiectul unui film pe care îl realizează tandemul polonez Jerzy Passendorfer (regie) și Josef Szczechowski (scenariu).

● Patru crime sînt de ajuns, dragă, — sub acest titlu Jiry Lipsky, care cu „Joelimonada” a parodiat acum cîțiva ani westernul, parodiază de data aceasta comics-urile.

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica tel
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica t
 tehnica tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica t

Așadar este posibilă viața în condiții „anormale”? La această întrebare încercăm să răspundă biologia comparată. În urma unor experiențe îndelungate, s-a stabilit că semințele sau sporiile sint un fel de „perioade de odihnă” în viața unui organism și că posedă o rezistență neobișnuit de mare la acțiunea agenților termici. Mai mult, s-ar părea că semințele au posibilitatea de a-și alege calea de dezvoltare. Astfel, dacă o plantă se dezvoltă într-o atmosferă obișnuită, mai târziu ea nu va suporta lipsa de aer sau un aer cu puțin oxigen. Dacă însă semințele încolțesc într-o atmosferă cu un conținut infim de oxigen, ulterior aerul obișnuit, bogat în oxigen, le va fi dăunător. O dată aleasă o anumită cale, planta trebuie să o urmeze și să excludă altele.

Rezultă, așadar, o dată mai mult, că mediul exercită o influență hotărâtoare asupra dezvoltării organismelor și că într-o anumită fază organismele se adaptează la cele mai variate condiții (e vorba, să nu uităm, de experiențe făcute cu plante). Ce poate însă opri dezvoltarea organismelor vii? Înainte de toate, cristalizarea apei sau a amoniacului care se află la baza vieții organice. Dar conform unei ipoteze, limita vieții nu e stabilită de temperatură, ci de alternarea stărilor, adică de trecerea apei din stare lichidă în solidă sau, la capătul opus al scalei termometrice, în stare gazoasă. Partizanii acestei ipoteze și-o exemplifică cu un lac din Antarctica, cu proprietăți neobișnuite. Astfel, apa lacului e foarte bogată în clorură de var, care îi coboară punctul de îngheț până la minus 48 de grade Celsius. Pe de altă parte, temperatura apei din acest lac nu atinge niciodată valori obișnuite pentru organismele vii mai răspândite. Până și în toial verii (antarctice) ea nu urcă dincolo de minus 3 grade Celsius. În aceste condiții aspre trăiesc totuși bacterii și alge.

Studiile de biologie comparată și descoperirea unor organisme în medii socotite, teoretic, ucigătoare constituie un argument în favoarea ipotezei că viața e posibilă și pe alte planete ale sistemului solar.

GEOLOGIE

Un vals pentru un zăcămint de aur

Radio-ul nu mai uimește astăzi pe nimeni. Dar cine se gîndește că, în timp ce ascultă o emisiune la radio, undeva în deșert sau în tundra aceleași unde care aduc în casă un vals sau un jerk îi ajută pe geologi să descopere apă, minereuri sau zăcăminte de aur! De altfel nu numai valsul sau jerkul iau parte la explorări, ci absolut toate emisiunile radiofonice.

Cum? Să ne imaginăm, de pildă, că deasupra deșertului Kara-Kum se rotește un elicopter: acesta zboară până într-un anumit punct, virează și pornește înapoi, paralel cu traseul inițial, din nou virează, din nou pornește înapoi și tot așa de mai multe ori. Grupul de geologi de la bordul elicopterului caută ochiuri de apă dulce în orizontul acvifer sărat al deșertului de nisip.

Aparatele de recepție de la bordul elicopterului desenează automat curba

semnalelor radio. La un moment dat geologii observă o „depresiune” pe care aparatele o indică printr-un cîmp radio minim. Și încep să exploreze locul. Elicopterul rămîne „suspendat” în aer, iar echipa de foraj coboară pe pămînt. După puțin timp în „depresiunea” indicată ei descoperă într-adevăr apă.

Sau un alt exemplu. În zona unui nod hidrotehnic trebuia aflată urgent amplasarea sectoarelor înghețate și dezghețate ale solului. De astă dată problema a fost soluționată realmente cu ajutorul unui vals.

Dar cum au ajuns specialiștii la originala metodă geografică pe care au numit-o „radiokip”, adică metoda radio-comparativă?

O dată intrați în zona pe care urmează să o exploreze, geologii își aleg postul de radio cel mai stabil în locul respectiv. O altă condiție care trebuie respectată în vederea utilizării emisiunilor radio la explorarea geologică este apelul la posturile radiofonice care emit pe unde lungi, întrucît din cauza „capriciilor” ionosferei undele scurte nu ajung totdeauna cu aceeași intensitate în punctul de recepție.

Energia electromagnetică a posturilor emițătoare pe unde lungi este considerată ca un cîmp „natural” al regiunii respective, asemănător cu cel geomagnetic. Experiențele făcute au arătat că recepționarea la suprafața Pămîntului a undelor lungi în cursul zilei și în condiții normale depinde prea puțin de fenomenele electromagnetice

În căutarea comorilor subsolului.

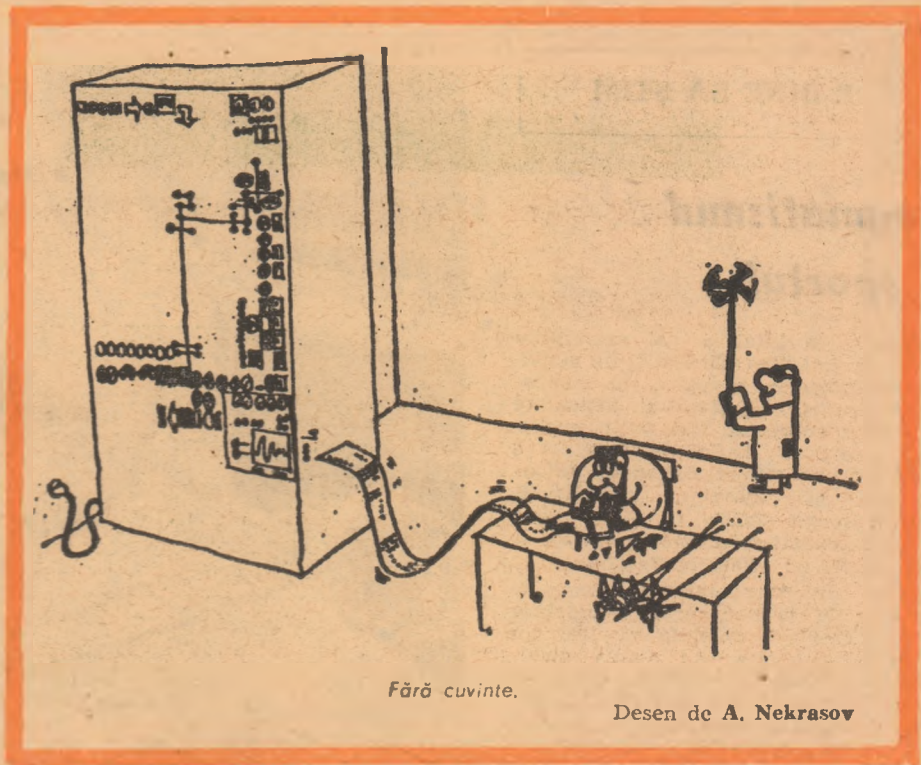
din ionosferă. Tensiunea „cîmpului radio” sau, mai simplu, audibilitatea într-un punct sau altul al globului este determinată, mai ales în cazul ascultării unui post pe unde lungi, de proprietățile electrice ale straturilor superioare ale Pămîntului. Se știe, de pildă, că pe mare comunicațiile radio sînt de o calitate superioară celor realizate în deșert, întrucît apa de mare are o rezistență electrică foarte mică și poate astfel „reflecta” în aer energia undelor hertziene, spre deosebire de solul unui deșert care are o rezistență foarte puternică. Această lege a stat la temelia metodei „radiokip”.

Pentru geologii noua metodă este de un neprețuit ajutor. Ea permite realizarea unor importante economii la executarea hărților geologice, explorarea apelor subterane, descoperirea unor neomogenități în interiorul pămîntului etc. Și pentru a o face și mai indispensabilă specialiștii au combinat-o cu metoda interferenței.

Aparatele sînt instalate pe sol la cîteva zeci de metri unul de celălalt. Un emițător trimite în toate părțile unde hertziene. O parte din ele ajung pînă la antena aparatului de recepție, „înaintînd” paralel cu suprafața Pămîntului. Altă parte pătrunde în pămînt și după ce se lovește de un strat geologic revine la suprafață. Unda radio reflectată este parțial recepționată de aparat interferînd cu unda directă. Și în funcție de fazele undelor reflectate și directe, în antena aparatului se petrece un fenomen de intensificare sau atenuare a recepției. Acest fenomen este în strînsă legătură cu adîncimea straturilor.

În afară de faptul că îngăduie să se determine adîncimea la care se află rocile, metoda interferenței mărește în plus de cîteva ori, cum spun geofizicienii, profunzimea metodei „radiokip”.

În sfîrșit, cîteva cuvinte despre aparatura care permite aplicarea noii metode. Ea este atît de sensibilă, încît poate măsura cîmpul electromagnetic pînă la zece mii de kilometri de postul de radio, cu alte cuvînt în orice punct al globului. Aparatele permit geologilor să folosească cîmpul electromagnetic al posturilor de radio care emit cu frecvențe de 10—30 kilohertzi, ceea ce face să sporească de mai bine de trei ori profunzimea explorărilor.

Fără cuvinte.

Desen de A. Nekrasov

ETNOGRAFIE

Indienii de la capătul lumii

La începutul lui noiembrie 1520, trei caravele spaniole aflate sub comanda unui portughez au ajuns la capătul lumii: Magellan s-a angajat în strîmtoarea care avea să-i poarte numele. În șenalul necunoscut, navigația se desfășura lent. În fiecare noapte, după ce lansau ancorele, mateloții spanioli observau intrigați cum, pe malul sudic al strîmtorii, începeau să licărească luminile a zeci de focuri. Încît au dat misteriosului tînut numele de „Terra del Fuoco”, Țara Focului. După Magellan, deschizătorul de drumuri, prin melegurile acelea s-au perindat mulți alți călători: spanioli și englezi, olandezi și francezi, fel de fel de negustori, corsari, exploratori. Cu toții zăreau noaptea focurile, iar ziua fumurile lor...

Cînd au coborît pe tîrm au dat peste autorii lor. Și, spre marea lor uimire, și-au dat seama că aveau înaintele niște oameni ciudați, primitivi, despre care mai tîrziu s-a stabilit că erau adevărați oameni... preistorici! Se întîlniseră astfel față în față două stadii ale evoluției umane: epoca de piatră și cea a marilor descoperiri geografice. Între aceste două stadii, cu mentalitățile lor, înțelegerea era aproape imposibilă.

Drama culturilor indiene s-a desfășurat la toate latitudinile Americii, iar dacă culturile Americii australe au „rezistat” aproape pînă în zilele noastre și pentru că nimeni, sau aproape nimeni, nu s-a interesat de ele: nu posedau comori și se formaseră într-o regiune aproape nelocuibilă. O bună bucată de vreme, nimeni n-a putut înțelege prea mare lucru din viața indienilor din acest colț de lume. Și nici chiar Darwin: atunci cînd marea savant a trecut prin Țara Focului, știința etnografiei și preistoriei făcea abia primii pași. A trebuit să vină secolul XX, cu marile lui progrese științifice, pentru ca tehnicile, obiceiurile, mentalitatea fuegienilor, perpetuate din negura vremurilor să poată fi cunoscute și înțelese. Extremul sud american oferea cercetătorilor un extraordinar prilej de a face etnografie preistorică pe viu, de a asista de visu la viața preistorică conservată și împiedicată să evolueze de însăși situația și natura țării.

Străbătînd strîmtoarea Magellan navigatorul întîlnește întii „pampa”, dar mai strîmtă ca în nord, apoi relieful începe să se înalțe, apar coline care se transformă în munți. Cordiliera Anziilor se menține și aici, dar a pierdut din altitudine rezumîndu-se la o puzderie de insule și peninsule străbătute de un adevărat labirint de canale și fiorduri. Dar elementul cel mai important este vîntul, care nu încetează niciodată să bată, stîrnind furtuni permanente și chircind vegetația din locurile expuse. Pentru a se feri, rari locuitori n-au altă alternativă decît să se ascundă în crăterele stînse ale vulcanilor sau să-și ferească așezările prin ridicarea de palisade robuste. Încît nu e greu de înțeles că aceste condiții atmosferice au influențat profund istoria populației umane din aceste regiuni.

Din cercetările întreprinse de etno-

grafi au început, cu încetul, să se desprindă și marile linii ale istoriei acestui tînut năpăstuit de natură. Țara de Foc nu este o regiune de intersecție, de contact între populații, ci o extremitate, un fund de sac. Și în același timp o margine a unui continent el însuși multă vreme izolat, unde oamenii au pătruns tîrziu, iar societățile umane au avut dintotdeauna tendința să evolueze izolat. Pe de altă parte, condițiile geografice și climatice au jucat un rol de prim ordin în fixarea și repartizarea diverselor culturi. De asemenea, extremul sud american s-a oglindit și în tipurile umane. Cercetătorii și-au putut da repede seama că în Țara de Foc existau două feluri de indieni: înalți, care trăiau din produsele vîntorii și scunzi, care trăiau din produsele mării, petrecîndu-și o mare parte din viață în pirogă. Cei dinții cutreierau stepele din est, cei din urmă vestul, cu arhipelagurile și canalele lui. Clima interzicea orice formă de agricultură, olăritul nu era cunoscut, ca de altfel nici creșterea vitelor. Element interesant, deosebirile

Familie de indieni iahgani, poporul cel mai „austral” de pe glob.

de viață dintre cele două grupuri de nomazi s-au menținut și atunci cînd ele incele au început să dispară. Popoarele stepei au fost condamnate în parte la pieire atunci cînd, în simplitatea lor, au început să vinze turmele de oi, pradă ușoară, acclimatizate de autoritățile chiliene în Patagonia și Țara de Foc, din care cauză au devenit la rîndul lor obiect de vînătoare. Se pare, totuși, că dispariția lor nu se datorează acestei cauze deoarece popoare ca tehuelșii și onasii, care n-au fost „vîinate”, au început și ele să dispară. Încît se poate pune întrebarea dacă nu cumva aceste societăți izolate au degenerat, dacă nu cumva natura țării, săracă și dificilă, clima aspră și capricioasă le-a slăbit rezistența. Într-adevăr, dacă înainte de 1880 existau vre-o 2000 de onasi, ei s-au stins treptat ajungînd sub 100 în 1930 și doar... 3 în 1960. Dintre tehuelși s-au mai păstrat însă vreo 400. Dar și indienii pescari, iahgani și alikalufii, sînt pe cale de dispariție. Pentru a pune stavilă fenomenului, aflat în continuare în atenția specialiștilor, în ultimii ani autoritățile au luat măsuri în vederea protejării și ajutorării acestor oameni, sortiți să devină curînd numai o amintire.

E BINE SĂ ȘTIM

Reumatismul și sportul

Rolul sportului și al exercițiilor fizice în întărirea sănătății, în activitatea proceselor biologice, în combaterea atrofiei musculare și articulare este bine cunoscut. Mai puțin cunoscută este însă influența negativă a unor sporturi asupra sistemului osteo-articular și muscular. Într-adevăr, sportul poate genera în felul acesta procese reumatice diverse pe care le vom trece, pe scurt, în revistă.

Prin microtraumatismele repetate pe care le produc, prin trepidațiile care le însoțesc, anumite sporturi pot favoriza, precipita sau activa manifestări reumatice. Astfel, ciclismul, motociclismul și mai puțin automobilismul provoacă solicitarea și, cu timpul, uzura „balmalei lombosacrate”. Pot apărea, în consecință, discopatii traduse clinic prin lumbago sau lombosciatică, iar într-o fază mai avansată se poate produce o hernie de disc. Dacă cei ce practică asemenea sporturi încep să sufere de dureri musculare în regiunea lombosacrată, trebuie să ia de urgență măsuri preventive. Vor dormi pe pat tare, vor purta corset sau lombostat și, mai ales, vor întrerupe activitatea care a generat sau întreține durerile.

Traumatismele repetate la nivelul membrilor inferioare se produc mai ales la fotbal, rugby, handbal, baschet. Ele pot favoriza apariția unor manifestări reumatice, dintre care cea mai frecventă este artroza genunchiului. De aceea, orice traumatism ori ciț de neînsemnat, mai ales dacă afectează o articulație sau vecinătatea ei, trebuie privit și tratat cu toată seriozitatea.

La voleibaliști și baschetbaliști pot apărea la nivelul membrilor superioare luxații, torticolis, umeri dure-roși, nevralgii etc. Controlul și tratamentul de specialitate în asemenea cazuri se impune pentru prevenirea instalării unor procese reumatice cronice.

Schiul solicită indeosebi articulațiile membrilor inferioare, iar traumatismele repetate sau accidentele tratate incorect pot duce la artroze ale gleznelor sau ale genunchilor.

Tenisul de câmp are repercusiuni mai ales asupra articulației cotului și de foarte multe ori cei care îl practică se pling de dureri la acest nivel. Este vorba de o suprasolicitare, iar cu timpul chiar de o suferință a părților osoase ale articulației; apare artroza cotului.

În sfârșit, fondeștii, mărșălitorii și maratonisții acuză dureri în gambe și picioare datorită eforturilor intense. Uneori pot apărea așa-numitele „fracturi de marș”. Dozarea efortului, respectarea repausului reglementar, masajul, periajul, fizioterapia și băile pot combate însă aceste neajunsuri.

Dr. Igor Klin

Ființa „promoție” a noului an

Foto: I. Ugriumov

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Stomacul căzut

Ptoza gastrică, adică stomacul dilatat și căzut, se datorește unei slăbiri a musculaturii gastrice, ceea ce face ca principalul organ al digestiei să se deplaseze de la locul său și să nu mai permită o bună evacuare a alimentelor.

Tratamentul acestei afecțiuni este destul de dificil. El constă mai mult în măsuri igienodietetice decât în medicamente. Bolnavii cu ptoză gastrică (de obicei slabi) trebuie să se îngrășe și să-și întărească mușchii abdominali printr-o gimnastică adecuată. Purtarea unei centuri confecționate de un specialist este de asemenea utilă. Ca medicamente sunt indicate tonicele generale pe bază de stricnină, arsenic, fier, tincturi amare și vitamine, mai ales cele din grupul B, vitaminele A și C.

Bolnavii cu stomacul căzut trebuie să evite să mănince mult dintr-o dată sau să bea în timpul mesei, dat fiind că lichidele dilată și mai mult stomacul. Bolnavul va lua 4-5 mese pe zi. Mesele se vor compune din alimente hrănitoare și din lichide cit mai puțin, cum ar fi: supe groase, carne friptă sau înăbușită, curățată de piele și tendoane, pește, ouă fierte moi, paste făinoase, macaroane, tăiței, piine prăjită cu unt, legume în piureuri groase (cartofi, morcovi, dovlecei), creier, budinci de orez, griș, fulgi de ovăz, creme, miere, brinză, unt, seamă de fructe. Între mese este bine să se bea un ceai de mușetel, mentă sau tei, dar nu

prea fierbinte. După masă bolnavul va sta culcat pe partea dreaptă pentru a ajuta evacuarea alimentelor din stomac. O bună metodă de alimentare este aceea de a lua masa de seară mai bogată, deoarece bolnavii cu ptoză mistuie mai bine și mai ușor când sînt culcați.

Iată o schemă de regim:

- la ora 7: piine prăjită cu unt și miere, șuncă slabă, ochiuri
- la ora 9: un ceai de mentă
- la ora 10: piine prăjită cu unt sau brinză

- la ora 12: un ceai de mentă (tei sau mușetel)

- la ora 13: o supă groasă (cu gris, orez) dresă cu un ou, friptură de vacă, piure de cartofi și morcovi cu unt, o prăjitură cu cremă

- la ora 15: un ceai de mușetel
- la ora 18: piine prăjită cu unt și miere

- la ora 21: șuncă, omletă cu brinză și budincă de griș cu fructe.

Medicus

TEST MEDICAL

Știți să mincați?

- 1 Zahărul și bomboanele au valoare nutritivă mai mare decât prăjiturile, înghețata, halva și ciocolata?
- 2 Marmelada conține vitamine?
- 3 Dulciurile se pot transforma, în organism, în grăsime?
- 4 Cineva care depune o muncă grea și obosește mult are nevoie de mai multe proteine (carne, lapte, brinză etc.) decât cineva cu o muncă ușoară?
- 5 O sută de grame de glucide (hidrați de carbon) furnizează același număr de calorii ca și o sută de grame de proteine (albumine)?
- 6 Alimentația bogată în albumine și grăsimi necesită o cantitate mai mică de vitamină B₁ decât cea alcătuită în special din zaharuri?
- 7 Carne de calitate bună este compusă numai din proteine?
- 8 Vitamina A influențează creșterea oaselor?

RĂSPUNSURI

1. NU. Dulciurile din a doua categorie au valoare nutritivă mai mare, deoarece în compoziția lor intră și alimente din alte grupe (grăsimi, proteine etc.). 2. NU. Are doar multe calorii: 40-60 la sută. 3. DA. Când organismul primește dulciuri peste nevoile sale, le transformă în grăsime. 4. NU. Muncă fizică nu mărește consumul de proteine cu singura condiție ca nevoia de calorii să fie acoperită de substanțe nutritive. 5. DA. Un gram din ambele substanțe alimentare furnizează 4,1 kcal. 6. DA. Alimentele din prima categorie au nevoie de 2-4 mg vit. B₁ pe zi, care se obțin din hrana ingerată obișnuit. Într-un exces de zaharuri această cantitate este insuficientă. 7. NU. 100 g carne conțin cel mult 20 g proteine. 8. DA. Alături de vitamina D.

esculap
esculap esculap
sculap esculap esculap
lap esculap esculap es
culap esculap esculap
culap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Poșta medicului

IOAN B. — București: Slabă speranță. Adresați-vă totuși unui serviciu de endocrinologie.

M. POPESCU — București: Adresați-vă Policlinicii Spitalului Brncovenesc unde se fac tratamente speciale în afecțiunea dv.

P.I.S. — București: O spermatoigramă și un examen urologic ne-ar putea ajuta să vă lămurim. Altfel e imposibil.

ENDO. URO. — București: Nu există nici o contraindicație. Puteți face Epifizan și Folcisteină concomitent.

AURICA — Arad: Consultați un specialist O.R.L. de la o clinică universitară (Cluj, Timișoara etc.).

DEMIAN — Sinaia: Făinoasele și dulciurile sînt, pe drept cuvînt, reputele ca alimente care îngrășă. Feriți-vă de ele. Idealul mai ales după 60 de ani este ca greutatea să fie cu 10% sub greutatea normală. La 1,85 ar trebui deci să aveți nu 65 kg ci 58,500. Practic e preferabil să nu consumați în cursul zilei o cantitate mai mare de 30 g zahăr luat în porții mici, la sfârșitul meselor, sub formă de desert sau ceauri indulcite.

DOMNICA B. — Cluj: 1) Tenul gras presupune nu numai îngrijiri cosmetice ci și o normalizare a funcțiilor aparatului digestiv și endocrin, gimnastică și în general o viață igienică. O loțiune degresantă: Alcool 100 ml, Ac. salicilic 1 g, Camfor 0,25 g, Ac. benzoic 0,50 g. 2) Vă felicităm. Nu vă putem repeta decât un vechi aforism francez: „Singurul lucru previzibil într-o căsătorie este că lucrurile imprezvizibile se vor produce cu o regularitate previzibilă”.

ZITA — București: Folosiți Pantotenatul de calciu injectabil.

CLEO — Sibiu: Aveți dreptate, dar parțial. Femeile cu multe sarcini (la care glandele cu secreție internă au „muncit” mai intens) au în general o menopauză mai tardivă (chiar peste 55 de ani). Există pe de altă parte o relație între pubertate și menopauză; dacă primele menstrue au apărut târziu, menopauza se instalează de timpuriu și invers. În problema restabilirii ciclului menstrual „artificial” după apariția primelor semne de menopauză, vă putem asigura că nu este necesară menținerea menstruației cu orice preț. Asocierea dintre menținerea tinereții și păstrarea funcției menstruale este neștiințifică. În realitate, menstrele uzază organismul iar dispariția lor la menopauză constituie o „reacție de apărare” a organismului care, scăpînd, de acest „balast” funcțional își prelungește menținerea forțelor.

MIU. — Craiova: S-a constatat într-adevăr că administrarea mierii de albine în gastrita hiperacidă și în ulcerul gastroduodenal duce la suprimarea durerilor, la normalizarea tranzitului intestinal și la creșterea greutății corporale. Consumul moderat de miere (30 g dimineața, 40 g la prînz și 30 g seara) timp de 2 luni acționează ca un „pan-sament” care protejează ulcerarea și excitanții mecanici și chimici. Dar — pentru că există un „dar” — trebuie să ținem seama că nu toți ulcerosii suportă mierea.

I. M. — Iași: Este o micoză a unghiilor. În afară de tratamentul general cu Griseofulvină, aplicații locale din 6 în 6 ore cu următoarea pomadă: Stamicin pulv. dr. III, Neomicin pulv. 0,50 g, Supercortizol fiole V, Lanolină, Vaselină cite 0,30 g.

ACHIIMESCU LAURENȚIU — Pitești: Acneea juvenilă apare pe o piele grasă, cu porii glandelor sebacee dilatați, în epoca pubertății sau în cea premergătoare ei și durează de obicei citiva ani fără întrerupere. Pentru combaterea ei ștergeți fața cu laptele pentru ten gras „Farmec”, urmată de tamponarea cu următoarea loțiune detergentă: Rp Infuzie de mușetel 100 g, carbonat de calciu 1 g, fulgi de săpun 1 g. După uscare, aplicați local pomada Locacorten.

(Continuare în pag. 11-a)

— Mi s-a spus că e mai sănătos să tumezi pipă!

NOUA GUINEE

Papuași '70

Pământ! Marinarii știu ce bucurie pricinuieste acest cuvânt. Și așa s-a întâmplat și pe vasul nostru „Viteză” când, după lungi peregrinări pe întin-surile oceanului, am zărit în sfârșit la orizont o fișie albastruie de pământ. Deși e cunoscută de multă vreme, în timp ce ne apropiam de ea ne simțeam totuși ca niște Columbi. Căci, la drept vorbind, ce se știe despre insula Manus din arhipelagul Amiralității? Chiar ghidul australian îi consacră doar câteva fraze. Numai geologii din expediția noastră erau ceva mai bine informați despre îngusta fișie de uscat tropical, care prezintă într-adevăr un deosebit interes prin structura ei geologică.

În clipele de febrilă nerăbdare care au precedat debarcarea în insulă, mi-am amintit că înainte cu o lună, în timp ce urcam, în portul Vladivostok, la bordul vasului, bătea un vânt de gheață și că, deși aveam cu toții paltoane călduroase, eram zgribuliți de frig. Acum însă coboram pe țărni în șorturi,

parte din geologi a fost organizată o călătorie de trei zile în zona rezervațiilor din interiorul Noii Guinee, iar un alt grup de geologi a debarcat într-un golf depărtat pentru cercetări de coastă. Cu acest prilej am constatat că depărtata și puțin cunoscută insulă este extrem de interesantă. Am vizitat sate de papuași din munți, așezări de pe litoral, am luat contact cu felul de viață al acestui original și ospitalier popor. Din portul Lae, am pornit apoi spre țărmul nord-estic al Noii Guinee, spre Golful Astrolabe, unde geologii noștri urmau să-și continue cercetările de coastă.

Vasul a intrat prudent, cu viteză mică în golful înconjurat de crânguri dese de palmieri. Aveam în față niște desene executate înainte cu o sută de ani de Mikluho-Maklai. Erau peisaje din golf. Semănau uluitor cu realitatea: franjuri verzi de copaci atârând deasupra mării, coline golașe pe țărm, contururi albastre de masive muntoase în interiorul insulei. Prin binoclu se

Cea mai mare insulă de pe glob (785 000 kmp) după Groenlanda, Noua Guinee este situată în vestul Oceanului Pacific, la nord de Australia. Altitudinea maximă 5030 m (vârful Carstensz). O mare parte din insulă este acoperită cu păduri. Fauna este foarte variată, cu multe marsupiale și păsări, printre care pasărea-liră.

Subsolul conține zăcăminte de petrol, cărbune, minereuri de aur și argint, de cupru etc. Cei aproximativ 2 500 000 de locuitori sînt în majoritatea lor papuași, melanezieni și negriți (pigmei). Zona interioară, greu accesibilă și foarte puțin cunoscută, este locuită de triburi care se află și acum în stadiul comunei primitive. Regiunea vestică a Noii Guinee (Irianul de Vest) face parte din Indonezia; în est sînt două teritorii dependente de Australia: Papua la miazăzi și Noua Guinee — 240 870 kmp — cu insulele învecinate (Arhipelagul Bismarck, Insulele Amiralității și nordul Arhipelagului Solomon) la miazănoapte.

eăci insula ne-a întâmpinat cu o apă-sătoare zăpușeală umedă. Melanezienii, cu pielea neagră, nas lat și păr ondulat, arborau niște cămăși strident colorate. Aspectul lor se armoniza însă cu meridionala insulă, generos dăruită de natură cu culori vii.

Sosirea navei noastre a fost o surpriză pentru locuitori, căci rareori a-runcă vreun vas ancora la țărmul insulei Manus. Insularii ne-au primit cu ospitalitate, oferindu-ne bucurii și ne ajute. Și într-adevăr ne-au dat un ajutor apreciabil, punînd la dispoziția geofizicienilor și geologilor, care urmau să facă cercetări în insulă, mașini și ghizi.

Cînd nava noastră a părăsit Manus, cabinetele ei se lăfăiau uriașe scoici oceanice dăruite de insulari, iar în casele acestora se aflau suvenire rusești. „O să ne amintim de dv., ni s-a spus la despărțire. Aici n-au mai fost niciodată oameni din Rusia”.

Ceea ce, de fapt, nu e chiar exact. Acum o sută de ani a debarcat în Manus Mikluho-Maklai, pasionat etnograf, antropolog și călător, care a petrecut cîțiva ani printre papuași. Regiunea Oceaniei e astfel legată de cercetările lui științifice, ca de altfel și de numele corvetei ruse „Viteză” care, în 1871, a poposit pentru prima oară lângă țărmul Noii Guinee...

Deși mic, portul Lae este un important centru administrativ al părții răsăritene a Noii Guinee. Autoritățile locale au arătat interes pentru cercetările noastre și ne-au condus în junglă ca să putem lua cunoștință de bogata floră a insulei; pentru geofizicieni și o

zăreau acoperișurile unui sătuleț pitit printre palmieri. Era Bongu, satul în care a locuit o vreme etnograful rus. Sub coroanele copacilor se agită siluete negre. Văzîndu-ne, insularii au început să urce în pirogi ca să ne iasă în întâmpinare.

Curînd, bărcile băștinașilor s-au apropiat, una după alta, de vas; imediat am lansat și noi la apă o ambarcațiune cu motor în care au coborît pe rînd geologii și ceilalți membri ai expediției, precum și cîțiva marinari. Din prima pirogă ajunsă lîngă noi s-au urcat în barcă patru papuași.

Împreună cu ei am înaintat încet spre țărm și apoi am coborît cu multă grijă pe plaja acoperită cu pietriș care ne scîrția sub picioare. Foarte siguri de ei, de parcă ar fi cunoscut de cînd lumea țărmul, geologii au pornit aproape imediat să caute obiectivele care-i interesau. Ceilalți, însă, s-au îndreptat călăuziți de papuași, prin junglă, spre un mic promontoriu acoperit și el de pădure deasă. Acolo s-a aflat cîndva, într-o poieniță, casa lui Maklai. Din pădure ne-au ieșit înainte alte grupuri de insulari. Cum sub coroanele stufoase ale copacilor era semiîntuneric, operatorul nostru Pavel Rusanov n-avea lumină pentru filmat. Amabili, papuașii s-au oferit să taie un copac nu prea mare care acoperea vederea spre golf.

Seara, am invitat la bordul navei locuitori din satul Bongu. Iar a doua zi am părăsit ospitalierul țărm, ca să ne continuăm cercetările în altă parte.

L. Pocivalov

Ruanda, Vedere dintr-o pitorească stațiune climaterică de pe malul lacului Kivu

R.F.G.

Ultimul secret al lui „Cicero”

În miercuria din ajunul Crăciunului, într-un cimitir din München a fost înmormintat cetățeanul turc Ilias Bazna, în vîrstă de 66 de ani. Zgomotoasa publicitate făcută cu acest prilej (moartea i-a fost anunțată de cele mai mari agenții de presă occidentale) a smuls pentru o clipă din uitare un alt nume: „Cicero”, numele de cod pe care serviciul de spionaj nazist îl dăduse unuia din cei mai apreciați agenți ai lui.

„Sir Hugessen, ambasadorul britanic în Turcia, era foarte mulțumit de manierele alese și de conștiințiozitatea valetului său Ilias Bazna. „E neprețuit!” se lăuda el față de prieteni. Și, într-adevăr, era de neprețuit, dar nu pentru el. Căci după ce-și hrănea pe săturate indolentul stăpin și fredona romanețe în preajmă-i (Bazna studiase canto timp de zece ani la Ankara și Istanbul), valetul pleca la întâlniri conspirative cu un funcționar al ambasadei germane. Acolo desfăcea, pe bani peșin, fotocopii după cele mai secrete documente sustrate din seiful ambasadorului englez. Așa se face că, din octombrie 1943 pînă în aprilie 1944, Ilias Bazna a vîndut peste 400 de documente, primind în schimb 300 000 lire sterline.

După război, tare pe această avere, „Cicero” a hotărît să trăiască pe picior mare. Ca să-și sporească micul capi-

tal, a vrut să se ocupe cu cumpărări și vînzări de hoteluri. Dar atunci s-a văzut că de fapt Bazna era posesorul unui teanc de hîrtii care nu valorau nimic: bancnotele cu care fusese plătit din ordinul Führerului erau false. Drept care, ex-valetul a fost cuprins de furie. El, spionul nr. 1, fusese dus de nas ca un copil. Cine avea să răspundă pentru această revoltătoare lipsă de recunoștință? Bazna s-a adresat lui Adenauer, a făcut demersuri la tribunalele vest-germane cerînd să fie recompensat. În sfîrșit, după eșecuri peste eșecuri, a hotărît să-și rezolve problemele financiare într-un alt mod și a început să-și ofere memoriile unor edituri occidentale.

Cum s-a terminat această tentativă? Actorul american James Mason a interpretat rolul valetului spion într-un film de aventuri: „Cazul Cicero”, iar Bazna a trebuit să se mulțumească cu rolul de grădinar amator, care cultiva trandafiri, și de dansator, în sinul familiei însă. Da, da, de dansator, căci într-un interviu acordat ziarului parizian „France Soir” Ilias Bazna a declarat mîndru că dansul era „hobby”-ul lui. Și a mai pomenit și de o altă veche pasiune a lui: gătitul.

În nenumăratele necrologuri publicate, ziarele occidentale l-au descris totuși pe Bazna în primul rînd ca pe un as în cu totul alt domeniu: spionajul, și n-au făcut economie de epitețe ornante la adresa lui, ca de pildă: „spionul secolului” etc. Atîta timp cît „Cicero” a fost însă în viață, foștii lui stăpîni trădați, englezii, căutau să diminueze pe toate căile importanța „activității” lui de spionaj. Era evident că anume persoane doreau neapărat să uite o pagină prea puțin glorioasă din activitatea serviciului diplomatic britanic în timpul celui de al doilea război mondial.

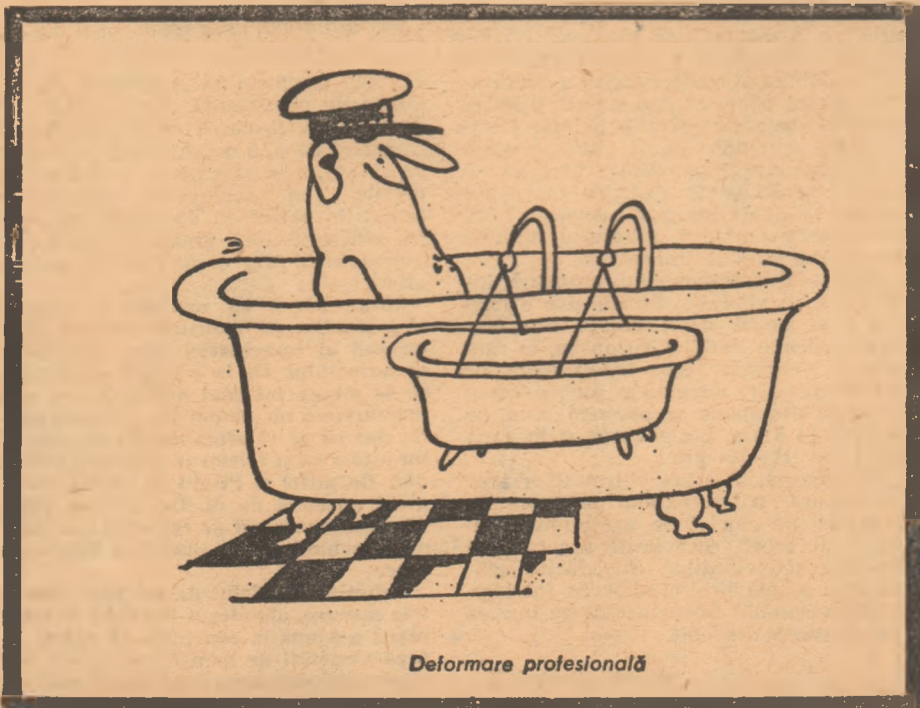
Conform versiunii oficiale engleze, căpeteniile hitleriste n-ar fi utilizat informațiile furnizate de „Cicero”. Iar unii istorici i-au atribuit chiar, cu multă ușurință, lui Hitler această afirmație despre „Cicero”: „Un sugubăț amuzant”. Într-adevăr, ce glume făcea! Printre alte documente ultrasecrete pe care valetul ambasadorului britanic le-a furnizat Abwehr-ului nazist au fost de pildă și dările de seamă despre conferințele ultrasecrete de la Casablanca și Cairo comunicate diplomaților anglo-americani. „Culmea” activității lui Bazna a fost însă comunicarea la Berlin a datei exacte a debarcării trupelor anglo-americane în Normandia.

În ultimii ani, Bazna a dus o existență anonimă în sinul familiei, alcătuite din soție și patru fii. Să se fi liniștit de bună voie sau silît?

Omul care a cunoscut unele din cele mai importante secrete ale puterilor occidentale a făcut chiar și din moartea lui un secret: omniprezenții reporteri au aflat știrea abia la patru zile după consumarea evenimentului, cînd administrația cimitirului din München a confirmat că, într-adevăr, acolo fusese înmormintat cetățeanul turc Ilias Bazna, în vîrstă de 66 de ani.

B. Piliațkin

• globul
• globul globul
• globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul

Deformare profesională

La balul de sâmbătă seara...

Foto : G. Balički (A.P.N.)

LIMBAJUL UNUI CONTINENT

Tam-tam-ul vorbește, ordonă, urlă...

Tam-tam-ul, această tobă sui generis, prin intermediul căreia africanii comunică între ei rapid și la distanțe foarte mari, s-a transformat într-un fel de simbol al continentului negru. Dar în Africa există și alte câteva sute de tipuri de tobe începând cu cele minuscule, care amintesc mai degrabă niște castaniete, și terminând cu imensele tobe verticale, de doi metri înălțime, numite ngoma. Cele mai răspândite sînt totuși tam-tam-urile, tobe de dimensiuni mijlocii.

Indiferent însă de tipul ei, toba este

mai mult decît un element component al oricărei orchestre africane și un participant obligatoriu la orice eveniment: este, în același timp, telegraf, telefon și radioul populației negre. „Dumnezeu i-a creat în primul rînd pe Tobașar, pe Vinător și pe Fierar” — spune o veche legendă din Africa Occidentală. Nu oricine poate fi, însă, tobașar. Pentru această indeletnicire e nevoie de o bună ureche muzicală și, în plus, de o perfectă cunoaștere a obiceiurilor, ritualurilor și tradițiilor. Și mai e ceva. Tobașarul trebuie să dea dovadă de mult simț de răspundere și de atitudine civică. În Ghana, de pildă, tobașarul e un personaj atît de important, încît e invitat la ședințele consiliului secret al tribului.

Cel mai simplu tam-tam e confecționat dintr-o fîșie de piele uscată și întinsă pe patru țaruși bătuți în pămînt. E răspîndit mai ales în estul și sudul Africii. De cele mai multe ori însă corpul tobei e format dintr-o bucată groasă de bambus sau un vas de lemn. Pe fundul vasului se toarnă uneori puțină apă sau, pentru a obține efecte sonore și mai impresionante, se așează câteva pietre. Peste deschizătura tulpinii de bambus sau a vasului de lemn se întinde o piele de berbec, panteră neagră sau elefant. Alteori tam-tam-ul poate fi confecționat dintr-un dovleac sau din... femurul șefului de trib decedat. Acest tam-tam e folosit însă numai pentru „muzica de dans”. Tipul de

tam-tam numit ndembo e confecționat în schimb după alte canoane: peste un fel de coș împletit din nuiele se întinde o piele de țap sau de antilopă.

Tam-tam-urile care joacă rolul de mijloc de comunicație sînt cioplite neapărat din trunchiul copacului kiendur. Oricare ar fi însă materialul utilizat și destinația tam-tam-urilor, ele au ca element comun o anumită formă, mai largă sus și îngustată în partea de jos.

Fiecare regiune a Africii are o manieră proprie de a bate tam-tam-ul. Astfel, unii tobașari îl bat cu palmele, alții folosesc bețe de forme și dimensiuni diferite. În zonele unde pielea tobei e prinsă pe țaruși, aceștia fac parte integrantă din instrument.

Un loc deosebit în familia tobelor africane îl ocupă asafokein sau tam-tam-ul de război, și ntumpane, numit uneori și atumpan sau dubla tobă pentru comunicații. Primul, atribut obligatoriu al fiecărui detașament de luptă, e confecționat din piele de antilopă neagră și servește la transmiterea ordinelor militare. Asafokein are înțietate asupra tuturor celorlalte tobe, care sînt obligate să amuțească imediat ce prinde glas toba de război.

În viața de toate zilele sau în cazul unor evenimente neașteptate are cuvîntul tam-tam-ul ntumpane sau, cum i se mai spune, toba vorbitoare. Ntumpane e dăltuit, întocmai ca luntrile, într-un trunchi de copac (de unde încă o denumire a acestui tip de tam-tam: „luntre vorbitoare”). Toba vorbitoare este deci lunguiață și, după cum am văzut, dublă: e alcătuită din toba-bărbat și toba-femeie. O mică placă metalică, fixată de toba-bărbat, îi conferă un ton mai grav. Toba-femeie scoate sunete în registrul înalt. Dubla tobă vorbitoare, cu o lungime de 3,66 m, e instalată întotdeauna sub un umbrar din frunze de palmier. Pentru confecționarea ei se utilizează — la recomandarea specialiștilor — pielea de pe urechile elefanților.

Ntumpane poate transmite diverse știri pe o distanță de mai mulți kilometri. Misiunea ei e ușurată de faptul că în limbile triburilor africane un anumit cuvînt poate căpăta sensuri diferite dacă silabele sînt rostite în alte tonalități și într-un anumit ritm. Această particularitate lingvistică face să se poată transmite la distanțe mari povești oricît de lungi. E adevărat, însă, că „interpretul” lor, tobașarul, trebuie să aibă o tehnică impecabilă.

Limbajul tam-tam-ului seamănă întrucîtva cu alfabetul Morse, dar e infinit mai bogat decît acesta. Nu este însă aplicabil limbilor europene, în care sensul cuvintelor este independent de tonalitatea lor. Semnalele sonore transmise de ntumpane se propagă, ziua, pe o rază de 8 km, iar noaptea și în zorii zilei pe 11—12 km.

În Nigeria, în afara obișnuitelor tobe vorbitoare, tribul ogboni folosește un complet din cinci tobe, așa-numita „familie de tobe”, care imită răgetul leoparzilor și elefanților, cotcodăcitul găinilor și schealăitul clinilor. Se înțelege, acest ansamblu instrumental se bucură de un succes deosebit.

(După „Priroda”)

UN FOST ȘI UN VIITOR LAC

„Horoscopul” unei mări

Ce vîrstă are Marea Baltică? Cum a luat naștere? Cum va arăta peste cîteva milenii? Aceste întrebări legate de trecutul, prezentul și viitorul Mării Baltice au fost obiectul unui simpozion internațional, organizat de secția de geografie a Academiei de Științe a R.S.S. Lituaniene, în colaborare cu Comitetul de geofizică al Academiei de Științe a U.R.S.S.

Și iată cîteva dintre constatările și ipotezele savanților. Geologii socotesc că vestul și sudul Mării Baltice au luat naștere acum 320 de milioane de ani. Contururile de azi ale mării s-au format mult mai tîrziu, acum 13 milenii. Marea Baltică a început prin a fi un imens lac, deci un bazin de apă dulce. Cînd apa lacului s-a ridicat pînă la nivelul oceanului, în bazin au năvălit apele sărate ale Oceanului Atlantic, cîndu-și drum prin depresiunea din sudul Suediei și prin Marea Albă. Ulterior, eliberată de carapacea ghețurilor, scoarța pămîntului a început să se ridice, împiedicînd pătrunderea apei sărate din ocean. Și din nou Baltica a revenit la stadiul inițial de lac. Fenomenul s-a repetat de mai multe ori.

Dar se pare că Marea Baltică va mai avea aceeași soartă, bine înțeles într-un viitor imprevizibil. În zona ei nordică se observă din nou o scădere a nivelului apei. Și, pe baza datelor cunoscute, specialiștii prevăd că, într-o bună zi, o parte din Marea Baltică se va retransforma în lac, iar în locul actualelor golfuri Finic și Riga vor lua naștere cîteva lacuri mari.

SEMNU DE ÎNTREBARE PERSISTĂ

Nouă categorii de monștri

Celebrul monstru din lacul scoțian Loch Ness a căpătat recent un rival de temut. Mai mulți cercetători, care în vara anului trecut au explorat o altă întindere de apă din Scoția — Loch Morar, au ajuns la concluzia că zvonurile că în acest lac, cel mai adînc din

Cam așa arată, ni se spune, unul din ei...

Europa, ar exista un „monstru”, nu sînt lipsite de consistență. Avalanșa de argumente în favoarea existenței acestor „monștri de apă dulce”, încă neatestați de știință, a atras pînă și atenția sobrei reviste „The Economist”, care nu se ocupă de obicei cu asemenea subiecte. De astă dată, însă, grava revistă a scris (reproducem din săptămînalul sovietic „Nedelea”):

„S-ar părea că nu mai e rațional să-i socotim pe monștrii scoțieni drept un rod al imaginației unor industriași ai turismului. De la o vreme au început să se adune tot mai multe dovezi care mărturisesc nu numai că monștrii există, dar că se și arată destul de des. Să nu uităm că și folclorul scoțian îl citează des. De altfel și Pliniu, și vechii norvegieni au zămisit de ei. Or, nu era vorba de viețuitoare atît de cunoscute ca balenele, rechini sau de plante ca algele marine.

Adunînd tot felul de mărturii din zilele noastre, olandezul Bernard Hoewelmans a ajuns la concluzia că există cîteva varietăți de monștri gigantici, încă nestudiați, dar care, după toate probabi-

„a varia v
„a varia varia v
„a varia varia varia v
„a varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia var
„a varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia varia
„a varia varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia varia

litățile, nu sînt relieve din vremi preistorice. Se știe că animalele gigantice de uscat au dispărut. Balenele albastre, în schimb, care pot avea pînă la 150 de tone, continuă să existe. Ele sugerează ideea că apa favorizează existența unor viețuitoare de dimensiuni uriașe.

Datele culese de Hoewelmans permit împărțirea așa-zisilor monștri marini în 9 categorii, începînd cu giganticii șerpi de apă și sfîrșind cu viețuitoare, și ele gigantice, care seamănă cu vidra. În cele două lacuri scoțiene a fost semnalată o varietate cu cocoașă. Hoewelmans a adunat 360 de mărturii în acest sens.”

CONSTATĂRI

Orașele și clima

Apariția pe harta statului Maryland (S.U.A.) a unui oraș nou, Columbia, a prilejuit și o nouă experiență meteorologică, de data aceasta legată de influența activității omului asupra naturii.

Datele meteorologice au fost adunate, timp de doi ani, de un grup de cercetători ai Universității din Maryland, condus de H. Landsberg. În raportul întocmit de ei și prezentat la conferința anuală a Asociației pentru dezvoltarea științei din S.U.A. se arată, de pildă, că deși populația orașului Columbia n-a depășit încă 7 000 de locuitori, efectul climatic al urbanizării s-a și făcut simțit. Astfel, de la întemeierea noului oraș temperatura medie a crescut cu aproape 2—3 grade, iar gradul de poluare a aerului a sporit cu 10 la sută în comparație cu situația anterioară. A crescut, de asemenea, considerabil conținutul de bioxid de sulf din atmosferă. În plus, au fost constatate și alte fenomene meteorologice. A scăzut, de pildă, viteza vîntului, împrejurare explicată prin existența edificiilor, obstacole artificiale în calea deplasării maselor de aer.

Toate aceste consecințe sînt strict în cale dar, după cum remarcă H. Landsberg, se poate presupune că o dată cu intensificarea urbanizării ele se vor extinde la scara unei regiuni mai întinse și-și vor pune amprenta asupra echilibrului ecologic al fenomenelor naturii.

A. Milin

Fotbal iarna.
Desen de V. Jujni

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ - SOVIETICE BUCUREȘTI

DIN PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR PE PERIOADA 16—22 IANUARIE, 1971

Simbătă 16 ianuarie, ora 19 : Rubrica : Curente artistice. Discuție la masa rotundă : „Impresionismul în artă, literatură și muzică”. Participă : prof. univ. Silviu Iosifescu, Mircea Deac — critic de artă, Gheorghe Firca — muzicolog. Discuția va fi condusă de Adrian Petringenaru — critic de artă. Urmează filmul documentar „Omagiul lui Rodin” și un film artistic.

Duminică 17 ianuarie, ora 10,30 : Manifestare pentru tineret : Itinerar omagial în istorie : „Pandurii lui Tudor” (150 de ani de la începutul răscoalei din 1821). Va vorbi : conf. univ. Ion Sendrulescu. Urmează filmul artistic „Tudor”.

Ora 19 : Discuție la masa rotundă : „Tendințele creative ale omului contemporan”. Participă : dr. Constantin Botez — membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, ing. Lucian Marinete — directorul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, conf. univ. dr. ing. Gheorghe Rulea. Discuția va fi condusă de Luminița Ghivirigă — șef de sector la Institutul de științe pedagogice. Urmează filmul documentar „Elementele de ergonomie” și un film artistic.

Luni 18 ianuarie : Film

Mărti 19 ianuarie, ora 19 : Ciclul : Ritmurile erei socialiste. Simpozion : „Procesul de ridicare la un nivel superior a întregii economii”. Vor vorbi : acad. prof. Nicolae Teodorescu, vicepreședinte al Asociației oamenilor de știință din R. S. România, Ion Stanciu — adjunct al ministrului agriculturii și silviculturii, Petre Năvodaru, director general adjunct al Direcției Centrale de Statistică. Urmează filmul documentar „Un mare program de propășire economică” și un film artistic.

Miercuri 20 ianuarie, ora 19 : Conferința : „Norme și principii ale suveranității de stat în relațiile internaționale”. Va vorbi : C. Paraschivescu-Bălăceanu — vicepreședinte al Asociației juriștilor din R. S. România. Urmează filmul documentar „Almanah internațional tehnico-științific” și un film artistic.

Joi 21 ianuarie, ora 19 : Colocviu etic : „Răspunderea civică și ultrajul la civilizație”. Participă : Dumitru Popescu — procuror șef al Municipiului București, conf. univ. Oisie Safran, Cornei Piloff — redactor șef adjunct al ziarului „Munca”. Discuția va fi condusă de Nicolae Vințanu — ziarist. Urmează filmul documentar „Mi-a spus o vecină” și un film artistic.

Vineri 22 ianuarie, ora 19 : Conferința : „Probleme actuale ale pedagogiei sovietice”. Va vorbi : Romeo Dăscălescu — director adjunct al Institutului de științe pedagogice. Urmează filmul documentar „Sapte pași la orizont” și un film artistic.

Manifestările au loc în sala Casei prieteniei româno-sovietice din str. Batistei nr. 14.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

GABRIELA — București : 1) Nu, nu e o „prejudecată”. Nu vă onduțați „părul permanent” atunci când : sînteți în cele câteva zile ale ciclului ; sînteți gravidă ; ați suferit de curînd o operație grea ; sînteți după o boală care a fost tratată cu antibiotice sau cortizon ; sînteți în timpul unei depresii nervoase. 2) E multă vreme de cînd un mare moralist din vechime a spus : „Spiritul copiilor nu este un vas pe care trebuie să-l umplem, ci o vatră pe care trebuie să-o încălzim”. Vă rugăm să reflectați asupra acestei maxime și să vă reevaluați conduita față de copilul dv. Mai ales că sînteți atît de tînără.

STEFĂNESCU CONSTANTIN — Ploiești : Spre deosebire de alte vitamine (A de pildă), vitamina C în exces nu este dăunătoare. Surplusul din organism se elimină.

I. M. — București : Urzicile fiind comestibile, nici „ceaiul de urzici” nu este dăunător. Cit despre efectul lui în hipertensiunea arterială el nu poate fi decît adjuvant. În primul rînd, însă, „ceaiul de urzici” e indicat în tratamentul antidiabetic.

LIVESCU SILVIA — Cîmpina : Yoga nu prescrie „rețete” de tipul celor solicitate de dv. În articolul publicat de noi se dădeau mai multe exerciții din care puteți alege, după timp și posibilități, pe cele care vă convin.

B. O. — Bălța (Bihor) : Presupunem că sînt fenomene normale, dar pentru precizarea diagnosticului este absolut necesar să consultați un specialist ginecolog.

FARM. MARC. SCH. — Galați : Fenomenul de somnolență face parte din cortegiul de simptome al aterosclerozei. Napotonul are și el ca efect secundar (printre altele) somnolența, dar în mai mică măsură decît alte neuroleptice și tranchilizante.

LILIANA — Mizil : 1) Pentru stimularea creșterii genelor, periați-le în fiecare seară și ungeți-le apoi cu ulei de ricin. Dar repetați operația un timp îndelungat : luni de zile. 2) Asta nu e totul. Un filozof spunea că trebuie să fii ceva mai mult decît bun pentru a fi de ajuns de bun. Poate că-i dați dreptate. Oricum, e o problemă mai mult sufletească decît medicală.

C. D. SNADEJDE — Tr. Severin : Situația nu este de fel atît de gravă cum credeți dv. și la cei 34 de ani pe care îi aveți totul se poate remedia. Vă recomandăm un examen la un specialist endocrinolog.

NETA W. — București : Nu ne-ați scris vîrsta. Dacă nu depășește 40 de ani, citiți răspunsul dat sub C. D. Snădejde — Tr. Severin.

B. V. — Medias : Nu, nu e „infecție de la bani”. Ar fi apărut la miini ! Vă recomandăm următoarea pomadă : Rp. Hidrocortizon 1 g, Stamicină tab. V, Neomicină 1 g, Anestezină 2 g, Lanolină și vaselină cîte 10 g.

S. B. - 13 — Sibiu : Plăcerea e reciprocă. Am citit cu interes spiritala dv. scrisoare și, ca de obicei, aveți dreptate. Părerea noastră ca medici e aceeași : toată lumea este de acord că această „cucerire” este folositoare, dar nimeni nu știe pentru ce. Cit despre nailon și cosmetice, evident că nu ele fac fericirea, dar e mai ușor de procurat un surrogat decît ceva veritabil. Avem în evidență articolele solicitate de dv. Fiți convinsă că nu aruncăm nici o scrisoare la coș... nici măcar după ce o citim. În ce privește prietenii dv., îi sfătuim să se aboneze.

DORINA G. — Huși : Cazul dv. e destul de complicat. Vă recomandăm internarea într-o clinică universitară la Iași sau București.

A. M. — Constanța : 1) Dramaturgul Jean Anouilh spunea : „Cei ce spun lucruri bune despre femei nu le cunosc destul ; cei ce spun lucruri rele, nu le cunosc deloc”. La cei 20 de ani pe care îi aveți, avem impresia că faceți parte din categoria a doua. 2) Mai încercați. 3) Nu ; e normal.

NELU — București : Nu trebuie să vă îngrijorați. Pofta vine mîncînd.

NICOLAE V. ILIESCU — Craiova : Nu putem răspunde decît pe această cale. Tratamentul cu gamaglobulină în ulcer este încă în faza experimentală, dar merită încercat. Se face cîte o fiolă la 2 săptămîni intramuscular, timp de 3—4 luni. Bineînțeles, regimul alimentar și celelalte prescripții igienice rîmîn valabile.

DELIA și MONICA — București : 1) Un înțelept, Vauvenargues, afirma că uneori singurătatea este pentru spirit ceea ce dietetica alimentară este pentru trup. Nu credeți că avea motive să creadă astfel ? 2) Am văzut și noi emisiunea T. V. cu homeoterapia, Yoga, acupunctura. Ne-am însușit recomandarea de a populariza și noi aceste discipline.

Ing. ANDREI K. — Reșița : Kefirul are într-adevăr o serie de virtuți terapeutice. Dar la noi nu se produce, fiind necesară o „maia” specială cu care se „drege” laptele de vacă. De unde o luați ?

S. URSU N. O. — Baia-Mare : Am citit cu atenție lunga dv. scrisoare și vă admirăm grija ce o purtați nepotului. Din păcate, nu credem că la această vîrstă se mai poate face mare lucru. Încercați totuși un consult la un specialist endocrinolog, eventual la Institutul Parhon din Capitală.

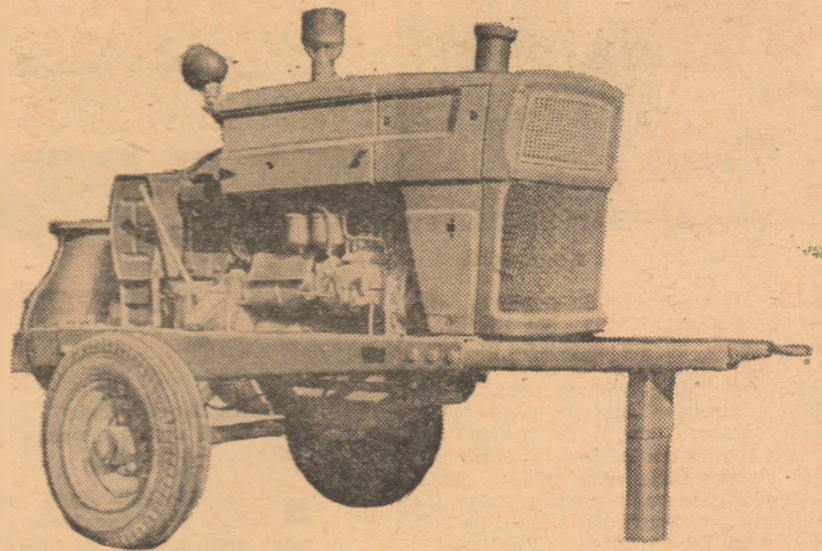
UZINA DE REPARAȚII GALAȚI

B-dul G. Coșbuc nr. 256,

telefon 15830—15831

EXECUTĂ

- agregate de pompare tip D. 108—12 (toli)
- ridicător hidraulic monobloc automat
- remorcă monoax pentru transportat lădițe cu struguri din vii cu distanța minimă între rînduri de 1,8 m și 3 m, precum și remorcă pentru transportat lădițe cu fructe.
- nicovale pentru forjă tip 63 kg., 100 kg. și 150 kg.
- diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole.

ÎNTEPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRAILA

Piața Hristo Botev, Bloc A2, Telefon 12990

Produce și livrează fără repartiție, pe bază de comandă, avînd asigurată materia primă, următoarele :

- Dulapuri metalice (V S 3) pentru halne
- Dulapuri metalice (A 2) pentru acte
- Dulapuri metalice pentru scule S 2
- Roabe metalice cu roata cauciucată
- Paturi metalice tip internat
- Guri ham din fire sîzal
- Ștreanguri din fire sîzal
- Căpestre din fire sîzal
- Odgoane din fire sîzal
- Frînghie de rufe și pentru tapițerie din fire cord
- Transperante din fire cord
- Articole pentru nunți și botez
- Săpun de rufe 60% grăsime
- Luminări galbene, albe și pentru ceremonii

Fabrica chimică Mărășești

Județul Vrancea

Produce și livrează prompt :

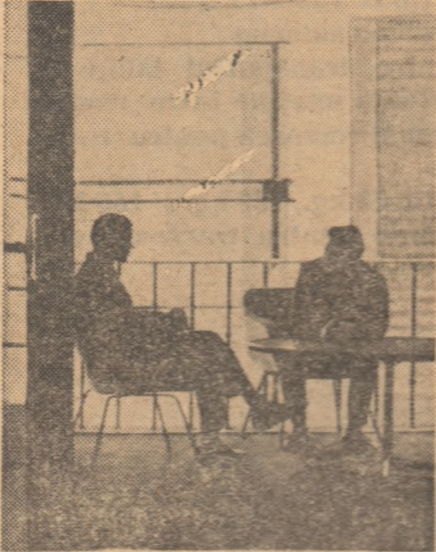
- clei de oase și piele
- gelatină alimentară și industrială
- grăsime animală
- precipitat de oase
- ulei de oase
- făină de oase calcinată
- lac lunar
- alba menaj
- chit romarchit 895—12.

Arta de a discuta

Cum trebuie să fie un om ca să-l considerăm un interlocutor interesant? Primele „porunci” spun: atent cu cel din jur și critic cu sine însuși.

Să-l observăm puțin pe cei ce trec drept interlocutori plini de farmec. Sînt numai atenție, privirea lor binevoitoare încurajează, te face să crezi în propriile-ți forțe. Să învățăm, deci, să întrebăm și să ascultăm și societatea noastră va fi întotdeauna dorită.

În ce privește atitudinea critică față

„Cine discută e agreabilă.”

de noi și de cuvintele noastre, dacă vrem ca comunicarea cu noi să fie interesantă, să ne abținem în cursul discuției (știu cit e de greu) de a da amănunte despre viața intimă, de a face minuțioase dări de seamă despre bolile noastre, de a reproduce amănunțit toate cuvintele adorabil stil-cite și expresiile care vădesc deșteptăciunea precoce a copiilor noștri, de a spune adevăruri banale — pe scurt să evităm tot ce poate fi plicticos.

Un bun interlocutor este un om cu tact. Să nu uităm asta niciodată. Nimic nu e mai neplăcut într-o discuție decât afirmațiile categorice. Expresii ca „fără îndoială”, „indiscutabil”, „în privința asta nu pot exista două păreri”, rostite pe un ton care nu admite replică, nu numai că nu conving, dar distrug însăși noțiunea de „schimb de opinii”. Înlocuindu-le cu „eu cred că”, „după părerea mea”, evităm rezistența instinctivă care ia naștere atunci cînd oamenii se lovesc de înfumurare.

Despre ce să vorbim sau măcar cum să începem o discuție cînd avem de-a face cu o persoană necunoscută? Căci nu putem trece direct la întrebări ca: „Ați citit cartea cutare?” sau „Ați văzut spectacolul cutare?” sau „Vă place cutare lucru?”. Buna și vechea soluție — folosită și azi de englezi — de a vorbi despre timp este puțin cam stingace. Să recunoaștem totuși că nu-i de lepădat: din acest punct de debut poți trece ușor și fi-resc la orice subiect — cum ne petrecem timpul liber, părerea despre un spectacol recent văzut etc. etc.

Dar dacă se naște o dispută? O dispută înseamnă pilotaj de înaltă clasă. Ea se poate transforma într-o admirabilă competiție a minților. Dacă, însă, într-o dispută vrem să ajungem la țel, trebuie să respectăm anumite reguli.

Prima — să stabilim esența discuției. Cu alte cuvinte, înainte de a ne apăra poziția, să ne îngrijim să avem o poziție. Un dialog de felul: „E o carte foarte bună”, „Da, de unde! E o porcărie!”, e departe de a fi o dispută. La fel, dacă ni s-a părut că o actriță a jucat superficial, neizbutind să exprime bine personajul, trebuie să explicăm ce înțelegem prin a exprima personajul. Fraze ca: „O simt dar n-o pot explica!” să le lăsăm copiilor; nu e de fel agreabil și silim preopinental să formulăm nu numai punctul lui de vedere, ci și pe al nostru.

A doua regulă — să cădem de acord asupra terminologiei. Dacă operăm, de pildă, cu noțiunea de „intellectual” să lămurim mai întâi ce conținut îi dăm.

A treia regulă cere ca argumentele să fie convingătoare. Pentru asta e necesar să ne stăpînim. Să nu uităm că țelul nostru e să convingem, nu să înțepăm sau să ne jignim conlocutorul. Putem chiar alcătui o scurtă listă (foarte incompletă) de expresii

tabu într-o dispută: „Da, de unde!”, „Prostii!”, „Ai înțeles de te-ai rupt!”. Să mai adăugăm că gesturile cu mina, care însoțesc sau înlocuiesc cuvintele, au o asemenea greutate specifică, încît înclin să dau dreptate unui psiholog care susține că într-o discuție obișnuită cuvintele transmise informații în proporție de 7 la sută, intonația în proporție de 35 la sută, iar restul de 58 la sută rămîne pe seama gesticulației și a mimicii.

În fine, citeva cuvinte despre o seamă de procedee nepermise. Primul: persoana cu care discutăm spune: „Nu degeaba și Tolstoi credea că...” „Ah, te compari cu Tolstoi!” — parăm noi veninos, încredințați că am ieșit învingători. Dar nu, n-am ieșit! Cunoștințele de istorie, artă, literatură ne sînt necesare, printre altele, și pentru ca să ne îmbogățim experiența emoțională, de viață din experiența unor oameni de mult dispăruți și a personajelor de ficțiune. Dar să nu depășim măsura! Lovind în oponentii noștri, să nu ne ascundem îndărătul statuilor oamenilor mari. Nu de aceea au fost ele înălțate — spunea pe bună dreptate, cu ironia necruțătoare, regretatul regizor Nikolai Akimov.

Un alt procedeu interzis: dobîndind o oarecare superioritate de poziție, să nu întrerupem discuția cu fraza: „Nu mai vreau să discut pe tema asta!”. Înseamnă că nu-l mai lăsăm pe celălalt să-și apere șansele. Ceea ce nu e nici frumos și nici prudent: data viitoare putem păți noi la fel.

A. Glauberman-Izarova

UTILE

La 37 de grade

■ Nu faceți baie îndată după masă; e necesară o pauză de 1—2 ore.

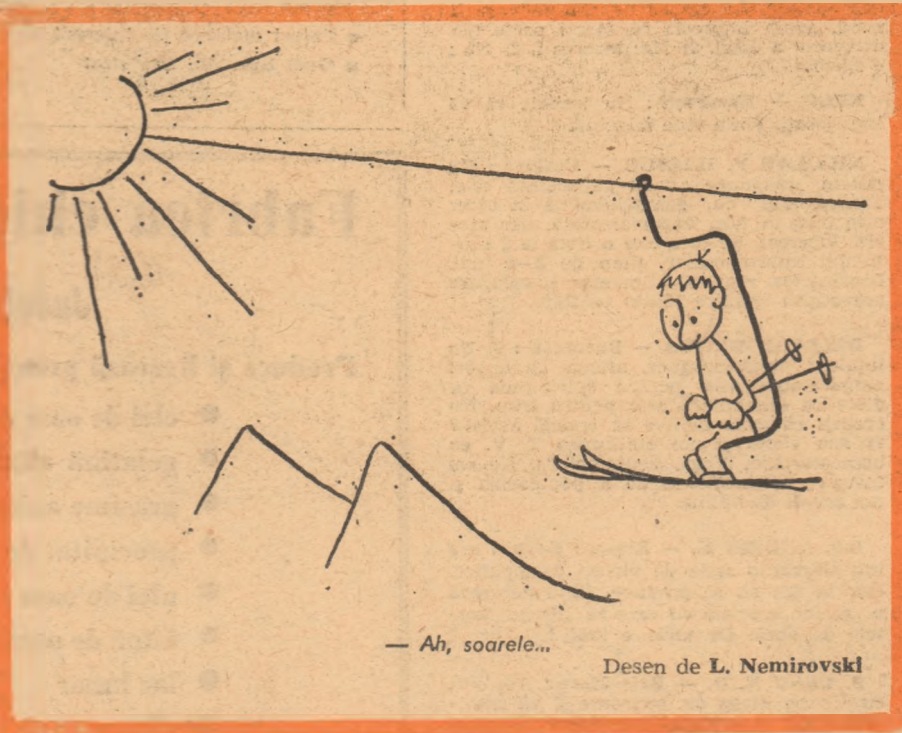
■ După o baie caldă dușul rece face adevărate minuni pentru piele, deoarece închide porii și activează circulația singelui.

■ Dacă aveți pielea grasă e recomandabil să vă frecați pe tot corpul cu o perie de baie sau o lufă. Dacă pielea e uscată, ungeți-vă după baie pe brațe, pe picioare, pe piept, pe umeri cu cremă sau pur și simplu cu ulei.

MODA

Noua eroină

La fiecare început de an ne întrebăm ce ne așteaptă, în materie vestimentară, în perspectiva celor douăsprezece luni

— Ah, soarele...

Desen de L. Nemirovski

pe care le vom străbate. De astă dată întrebarea e cu atît mai oportună cu cît disputa (încă nerezolvată) minimă, care alimentează atîtea articole, impune în garderobă modificări mai substanțiale decît ne obișnuisem în ultimii ani. Căci nu va mai fi, probabil, de ajuns să schimbăm niște nasturi, să punem un cordon sau să-l scoatem. Și, mai ales, va trebui împăcată ziua care trece cu cea care vine, posibilitățile reale cu dorința de a fi la modă.

Eroina principală a modei devine în tot mai mare măsură femeia tină. Tipul adolescentin cu fustă foarte scurtă și cizme foarte lungi, cu tunsori băiețești, începe să cam treacă. (Ce să facem, totul trece în lumea asta!) În locul lui se instalează ansamblul clasic cu linii alungite și croială lejeră.

Moda-71 simpatizează rochiile, pentru că acestea îi permit să-și pună mai bine în valoare noile caracteristici. Rochiile au o siluetă mai subțire și mai lungă și de regulă sînt tăiate în talie, fusta fiind dreaptă sau cloș. Gulerășele cu cea mai mare trecere sînt cele de tip „englez”, „apaș”, înalte; sau... lipsesc cu desăvîrșire. Se poartă și răscoiala în jurul gîtului ori în formă de V.

Folclorul, aliat prețios al noii mode.

Culoarea de bază a noii mode e negrul, care de mulți ani se bucură de simpatia creatorilor. Alături de perena combinație de negru cu alb, se mai combină anul acesta negrul cu roșul, albastrul cu albul, albastrul cu albul și roșul. Costumul de lucru, făcut în această gamă, subliniază gustul purtătoarei sale, iar toaleta de seară capătă o notă și mai sărbătorească.

În schimb fetelor și băieților li se lasă libertatea de a alege culorile cele mai vii: roz, galben, verde, mov.

Se pare că în 1971 femeia va purta mai puține podoabe decît pînă acum. Rolul de a le înlocui îl au eșarfele bine alese, poșetele, mănușile.

În ce-i privește pe bărbați moda rămîne, ca și pînă acum, leală: nu se vor produce schimbări deosebite.

A. Petrova

Dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
g dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog. di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv.; mai ales dacă ea este de interes general.

Omul nu-i o trestie...

— Ce putere poate dezvolta omul în condiții de performanță?

ANCA MOTĂȘ
Șos. Giurgiului 120
București

R

— În problema forței pe care o poate degaja omul, totul depinde de vîrsta, greutatea și condițiile fizice ale subiectului. Într-un laborator din Anglia s-au făcut interesante măsurători în acest sens. Un ciclist britanic din lotul olimpic, pe nume Bayenne Jolly, a dezvoltat, la un aparat special, o putere de 480 wați (respectiv 2,3 CP.) timp de 5 minute. Halterofilul de culoare Louis Martin, și el membru al lotului olimpic al Angliei, a ridicat haltere în greutate de 125 kg timp de 0,3 secunde, dezvoltînd o putere de 4 CP. Într-o informație a Consiliului de medicină experimentală din Londra se arată că la săritura în înălțime (în cazul cînd desprinderea se efectuează cu ambele picioare în același timp) bărbații au înregistrat în 0,1 secundă o putere cuprinsă între 3,6 și 6,7 CP. iar femeile între 3,4 și 3,9 CP.

— Care este cea mai scăzută temperatură a organismului, la care viața este posibilă?

ILIE COROANA
Str. D. Bolintineanu 18,
Constanța

R

— Organismul uman rezistă uimitor la temperaturi joase (e vorba de temperatura corpului omenesc, nu de a ceea a mediului înconjurător). În cazul unor operații pe cord s-au realizat temperaturi foarte joase (hibernare artificială) și s-a văzut la plus 25 de grade, de exemplu, omul nu mai dă semne de viață, dar prin încălzirea treptată funcțiile vitale se restabilesc; la plus 26,5 grade reapare respirația; la plus 30 pulsul revine la normal; la plus 32 începe să funcționeze termoreglarea; la plus 34,5 grade se restabilesc văzul și auzul.

— Ce modificări mai importante se petrec în organism în timpul unui efort mușchular intens?

MIHNEA DUMITRIU
Str. Ion Voinescu 11
București

R

— În timpul unei activități care cere efort muscular, în organism se produc modificări importante în funcționarea unor organe și aparate. Astfel, frecvența și profunzimea respirației crește de 2—3 ori față de repaus, frecvența pulsului crește de aproximativ două ori (de la 70—80 la 150 bătăi pe minut), tensiunea arterială crește, se produce căldură, iar funcțiile digestive și metabolismul se intensifică.

